

Liet za korist delav-kega ljudstva. Delavci so opravičeni do vsega kar producirajo.

This paper is devoted to the interests of the working class. Workers are entitled to all what they produce.

PROLETARCI

Entered as second-class matter, Dec. 6, 1907, at the post office at Chicago, Ill. under the Act of Congress of March 3, 1879.

Office: 4006 W. 31. Str., Chicago, Ill.

"Delavci vseh dežela, združite se!"

PAZITE!

na številko v oklepaju-ki se nahaja poleg va-šega naslova, prileplje-nega spodaj ali na ovitku. Ako (326) je številka tedaj vam s prihodnje številko našega lista po-teče naročnina. Prosi-mo, ponovite je takel.

Stev. (No.) 325.

Chicago, Ill., 2. decembra (December) 1913.

Leto (Vol.) VIII.

Civilna vojna v Colo.

Premogarji stoje kot skala v boju za priznanje unije. Štrajkarji pred vojnim sodiščem. — Delavski boji drugod.

Država Colorado je v stanju civilne vojne. V trinidadskem stavkarskem okrožju gospodarji vojaška oblast in na ukaz guvernerja Ammonsa je namesto civilnega stopilo v moč vojno pravo. Vsi štrajkarji, ki so obtoženi raznih "zločinov", morajo se zagovarjati pred vojnim sodiščem, ki obstoji iz devetero častnikov državne milice imenovanih v to svrhu po generalu Chaseju, glavnemu poveljniku štrajkarskega okrožja.

Premogarji stoje trdno kot skala za svoje zahteve, za priznanje unije v prvi vrsti. Guverner Ammons je zadnji teden predložil za stopnikom unije nekak načrt, na čegar podlagi naj bi se premogarji zedinili z operatorji za pogajanja. Zastopniki štrajkarjev so pa načrt zavrgli, ker ni bilo v istem ničesar omenjeno glede priznanja unije. To je baje razkačilo guvernerja in izjavil je, da ne bo več storil nobenega boraka za poravnano stavke. Premogarjem je vseeno, če stori ali ne; znano je, da guverner zastopa v prvi vrsti koristi kapitalistov. Vse drugače se zanima za stavko coloradski kongresnik Keating, kateri še vedno upa, da bo sprejeta njegova resolucija za kongresno preskavo stavke na rednem zasedanju kongresa ta mesec.

Štrajk je občutno zadel celo državo. Več kot 20.000 mož je brez dela. Med temi je okrog 12.000 stavkajočih premogarjev in blizo 10.000 delavcev v drugih podjetjih, ki počivajo radi stavke. Med zadnje je šteti v prvi vrsti železnice, ki prevažajo premog. Primanjkanje premoga je vedno večje. V sled tega se širi po Coloradu kampanja za javne premogokope. Kakor je znano, država Colorado poseduje 100.000 akrov zemlje, katera je zelo bogata na premogu. Vrhtega ima zvezna vlada v mejah Colorada 300.000 akrov premogovih zemljišč. Naravnost škandal je torej, da ljudstvo strada na premogu, med tem ko ima pred nosom neizmerne zaklade svojega premoga. In ljudstvo v Coloradu to ve, zato pa zahteva, da mora država z dviganjem premoga na svojih zemljiščih. Seveda po sedanjih zakonih nima država te pravice, da bi operirala eno ali drugo industrijo. Toda Colorado ima iniciativo in referendum in predlog za državno operiranje premogokopov je že iniciatiran in prihodnje leto pojde na splošno glasovanje v državi. Predlog bo brez dvoma sprejet in to bo najboljše zdravilo za samoopašne kapitaliste, ki si domišljajo, da nad njimi ni nobene moči.

Vspešen štrajk v Schenectady.

V Schenectady, N. Y., kjer je socialistična uprava mesta, je zadnji torek zaštrajkalo 14.000 delavcev v elektrarni General Electric Co. Štrajk je nastal, ker je vodstvo elektrarne odpustilo dva unijska odbornika. Župan Lunn, socialist, je takoj izjavil, da stavkajoči delavci ne bodo imeli nobenih težkoč dokler so socialisti gospodarji v mestu. Elektrarna je zahtevala posebne deputije in mestni comptroller je po nasvetu župana Lunna zaprisegel 32 štrajkarjev za deputije. V sled tega vlada v obližju elektrarne najlepši mir in unijski piketi imajo lahko delo. Družba je hotela najeti srobe, toda vsled neovirane straže piketov se jih malo upalo blizo. Uniji so pomagali tudi sprevidniški poulične železnice, ki so name-ravane srobe pognali iz kare ravno na mestu, kjer so stali piketi. Družba uvidi, da ne more ugnati združenih delavskih sil s social-

istično mestno upravo na čelu in vsled tega je zmaga delavcem zagotovljena. Zadnje dni se vrše pogajanja in zastopniki unije izjavljajo, da bo družba privolila v njihove zahteve v par dneh in sprejela nazaj na delo vse odpuščene unijske delavce.

Stavka voznikov v Indianopolisu.

Organizacija voznikov v Indianopolisu, Ind., je glasovala za štrajk, ki se je najbrž pričel že včeraj, to je 1. dec. Župan Shank je v petek resigniral županstvo vsled pritiska podjetnikov, ki so zahtevali, da jim mora on jamčiti policijsko zaščito za srobe. Shank, kateri simpatizira z delavci, je pa rajši odložil župansko čast kakor pa da bi se pokoril ukazom kapitalistov.

ŽIVLJENJE ERJAVCA ZOPET PODALJŠANO.

Jos. Erjavce, naš nesrečni rojak, kateri bi imel biti obešen danes (2. dec.) v Greenburgu, Pa., — kakor so nam sodrugi poročali zadnji teden — je zopet dobil preložitve smrtne kazni. "The Morning Review" iz Greensburga piše z dne 28. nov. o tem sledeče:

"Zahvalni dan je bil vesel dan za Joe Erjavca. Prihodnji torek bi imel biti obešen in ker je pardon board že parkrat zavrgel njegovo prošnjo za pomilostenje od smrtne kazni, izgledalo je sedaj, da bo Joe res moral umreti. Toda njegovi prijatelji, ki verujejo v njegovo nedolžnost, so neumorno na delu in potom odvjetnika Denna C. Ogdena so ponovno apelirali na guvernerja Johna K. Tennera, da bi dovolil preložitve do prihodnje seje pardon boarda. Guverner je ugodil prošnji in Joe je bil včeraj obveščen o tem. Erjavce je dobil v zaporu izvrstno kosilo na Zahvalni dan obstoječe iz purana in drugih dobrih jedil."

Ta vest mora razveseliti vsakega sodruga in prijatelja "Proletarca", kateri neumorno deluje na tem, da reši rojaka Erjavca barbarske smrti na večalih. To je že tretja preložitve od kar je pričel "Proletarec" s par drugimi listi kampanjo za Erjavca, da ga reši iz vislice. Naša kampanja mora svekakor vplivati na guvernerja Tennera. Ker ne vemo, kako dolgo je do prihodnje seje pardon boarda, ne smemo gubiti časa niti za minuto. Vsak apel na guvernerja za spremenitev smrtne kazni v dosmrtni zapor bo kolikor toliko vplival na guvernerja in na pardon board. Naš odvjetnik v Chicagu, kateri v imenu "Proletarca" pismeno deluje v Harrisburgu v prid Erjavca, nas je včeraj zagotovil, da bo podvojil vse sile za pardoniranje.

ITALIJANSKI KRALJ IN SOCIALISTI.

Iz Rima poročajo z dne 27. m. m., da je italijanski kralj Viktor Emanuel imenoval tri reformistične socialiste v taliji, ki pripadajo frakciji, katera se je lansko leto ločila od mednarodne stranke. Ta frakcija priznava načela socializma v vsem, a ne strinja se pa s taktiko skupne stranke v tem, da bi ne smeli socialisti prevzeti vladnih služb, ki jih pokloni kapitalistična vlada. Dejstvo, da je kralj imenoval socialiste v senat, je povzročilo veliko senzacijo med bogataškimi sloji v Italiji in med klerikali. Pri otvoritvi novega parlamenta je kralj rekel v zbornici, da vlada ne bo nikdar dovolila, da bi se cerkev vtikala v državne zadeve.

— Menace, antiklerikalni list, ki izhaja v Aurori, Mo., je dosezel po svojem dvoletnem obstanku 1,012,654 naročnikov. Njegovo največje delo je odkrivanje gnjilobe katoliške cerkve in njene institucije, kakor tudi nasledovati rimsko politiko v Zed. državah. Naroča se ga v Aurori, Mo., in sta ne 25 e za 40 tednov.

Carji bakra nadaljujejo s krvolitjem.

Zopet eden štrajkar prestreljen skozi prsa. Morilna banda v službi kapitalizma na krvavem delu. Kljub temu so štrajkarji neupogljivi. Glasovi iz vrst naših bojnikov. Štrajkarji solidarni.

(Miners' Bulletin in izvorna poročila.)

Calumet, Mich., 27. nov. — Včeraj zjutraj so puškarji v službi Calumet & Hecla Co. napadli večje število štrajkarjev prav pred stanom calumetske rudarske unije na 6. cesti in eden puškarji lopov po imenu Loyd Lineman je ustrelil trikrat skozi vrata na stopnice. Kroglja je zadela mladega hrvatskega štrajkarja Filipa Miheliča v hrbet in prišla ven na levi strani prs. Miheliča so takoj odpeljali v bolnišnico, kjer leži v kritičnem položaju. Morilec Lineman je odveden v zapor. Ben Goggin, italijanski organizator je bil pretepen do krvi in vržen v zapor.

Puškarji, ki so napadli štrajkajoče rudarje, so bivši vojaki iz michiganske narodne garde, katera je bila nedavno odpoklicana iz Copper Country. Gotovemu številu vojakov se je pa menda tako dopadla tolovajska služba, da so

Poslovili so se čisto po francosko, še "good bye" niso rekli svojim "dobrim" bossom. Calumet and Hecla je izgubila 200 skebov, v zadnjih desetih dneh. Mnogo teh skebov je pribežalo v unijske prostore, kjer so pripovedovali grozne reči, kako se jim je godilo v rudnikih. Z domačimi skebi postopajo bossje bolj milo in jih v večini rabijo kot "inštruktorje" za zelene importirance. Ali vse nič ne pomaga. Skebsko delo ne nosi nobenega dobička. Veliki bog McNaughton je nekega večera pozval vse svoje kapitane in bosičke "na karpet" ter jih nemilo ozmerjal radi slabega dela. Nazadnje jim je zabrusil: "Ako ne bote boljše delali, šli bomo v unijsko dvorano in dobili možo, ki bodo."

Tolovajstvo milice v Mohawku.

Calumet, Mich., 26. nov. — Milica, ki straži v Mohawku, obstoji iz tolpe navadnih tolovajev in barab. Zadnji torek so ti tolovaji napadli parado stavkarjev in njih žen ter otrok. Tolovaji so rabili orožje in nevarno ranili nekega stavkarja. Ženske in otroke so naharlili z nestrannimi poskvami in kletvinami, kakoršne je redko slišati tudi v najbolj razvpih breznicah profesionalnih banditov. Vse to se je vršilo na povelje generala Abbeya, branitelja — javnega miru in reda!

Tiskane laži.

Kapljeno časopisje v bakrenem okrožju med katero spada tudi Klopčičev "Glasnik" — tekmuje v lažeh, da se kar kadi. Zadnji teden so poročale McNaughtonove eunje, da pride na Ahmeek 100 skebov. Prišlo pa je petnajst importirancev od nekod in še ti se bodo kmalu stajali na nič. O slavni "Citizens alianci" so eunje sprva bobnale, da ima že 15,000 člano. Sedaj se je pa nekemu škribantu izmaknilo izpod peresa, da šteje "alianca" 2000 junakov. Če bi eunje poročale resnico, morale bi povedati, da je "alianca" poginila že pred porodom in da zdaj je na sredi votla, a okrog kraja pa nič ni!

Veliki shod v Calumetu.

Calumet, Mich., 25. nov. — Stavkarji so imeli v nedeljo shod v calumetskem gledališču, katero je bilo natlačeno do zadnjega kotička. Važen pojav na tem shodu je bila mnogoštevilna vdeležba neštrajkarjev. Na shodu so govorili Vernetti v italijanskem, Oppman v ogrskem, Brander v finskem in Ilija Šušnar, tajnik Jugoslov. Socialistične Zveze, v hrvatskem jeziku. Shod je imenitno vspel.

V nedeljo je bil štrajk štiri mesece star in ta dogodek so proslavili štrajkarji z velikimi paradami v Calumetu, v Hancocku skozi Dodgeville v Houghton, v Ahmeeku in South Range. Obhodi so se povsod vršili mirno, kajti puškarji so držali prste proč.

Iz galerije slovenskih skebov. — V Ontonagon County ni stavkazarjev. — Tolovajstva puškarjev v Quincy.

Calumet, Mich., 26. nov. — Cenjeno uredništvo Proletarca! Prosim, priobčite v vašem cenjenem listu sledeče štrajkarske vesti iz našega mesta:

Jure Koc, doma iz Sodevae, Poljane ob Kolpi, sedaj tu na Calumetu, je v začetku stavke odpihal v New Duluth, Minn., kjer je delal blizo dva meseca kot tesar (carpenter). Med tem časom si je njegova žena tukaj nabavila več importiranih skebov na hrano in stanovanje, čeravno bi imela dosti dela brez njih, ako

ANNIE CLEMENC.

junaška soboriteljica v michiganskem štrajku.

vstopili v službo Calumet & Hecla Co., kot privatni puškarji opravljajoče morilno delo.

Obpravna proti morilec dveh štrajkarjev — Stefana Putriha in Luje Tijana, ki sta bila umorjena 14. avg. v Seeberville — katera bi se imela vršiti pred okrožnim sodiščem v Houghtonu ta mesec, je preložena do srede januarja p. l. Okrožni pravdnik Anton Lucas — rodom Hrvat — odprto deluje proti svojim rojakom štrajkrjem in pred kratkim je devet obtoženih hrvatskih štrajkarjev v sodni dvorani opsoval, da samo lažejo.

Položaj stavke je brez malega nespremenjen. Kljub neprestanemu izzivanju, nasilju in bestialnim intrigam carjev bakra in nji-hovih oboževanih tolovajev, so stavkarji neupogljivi in trdni. Poulični obhodi in shodi v Palestru, italijanski dvorani itd. se vrše kakor poprej. Jugoslovanski stavkarji so imeli zadnje nedeljo v italijanski dvorani poleg shoda, tudi zabavo z dramatično predstavo iz delavskega boja — času in razmeram prikladno.

Importiranih skebov pride vsak dan nekoliko in skoraj ravno toliko jih tudi vsak dan odide — proti oni strani, od koder so prišli. Domači skebje mrmrajo in tožijo, da jim je težko delati z importiranimi reveži, ki ne znajo niti nečjejo delati. Kompanijski agentje lazijo kot lisice okrog štrajkarjev in obetajo jim to in ono če se vrnejo na delo. To je dokaz, da gre bakreni gospodi že za nohte in šla jim bo še bolj trda, samo če štrajkarji tako junaško vzdržijo boj kakor doslej. Zadnji teden se je poslovilo od bakrenih magnatov v Quincy 75 skebov.

bi hotela svoje majhne otroke dostojno rediti. Njeni otroci so že vsi sključen, ker se morajo vedno vlačiti po tleh. Ko je Jure slišal, da ima polno hišo grintavecev ali skebov, je hitro pobral šila in kopita v Duluthu in hajd domov misleč si: "Zdaj pa bo groš!" Pozneje je videl, da je še več skebov brez stanovanj, zato se je ponudil C. & H. za pomagajoča pri graditvi barak za srobe, ki so zdaj gotove. Ker nisem Jureta že dolgo videl, ne vem, ali še gradi barake za srobe ali je šel nazaj tremat v rudnik. Jure je tudi bolj delomržen. Včasih je šel, namesto v jamo v salun, kjer je igral na "pool table". Seveda je zgubil vsak "game", ker je kratkoviden in ni videl žepov, kamor bi pognal kroglo. Ko je bila ura šest zvečer, je pa Jure vzel "diner pail" in šel domov kakor bi prišel iz dela, kar je tudi mislila njegova žena. Tako je bilo večkrat. Zato pa je mož zalezal v dolg, katerega zdaj misli plačati s pomočjo grintavecev. Le naprej, Jure! Toga glej, da ti grintavi "pudingarji" ne izmaknejo česa!

"Glasnik" je pisal 21. t. m., da so neznanzi zločinci (najbrž je s tem mislil štrajkarje) razbili veliko šipo na pročelju Jos. Šeringerjevega saluna. Skoraj zanesljivo pa je, da je šipo razbila salunarjeva hči, ko je premetavala steklenice na oknu in je z isto trčila ob steklo. Modri Joze si je pa brž izmislil, da so to storili "neznanzi zločinci", samo da bo odškodovan, ker je šipa zavarovana. Joze, ali ne veš, da "Bog vse vidi in vse ve..."

Končam za danes. Proletarcu pa želim obilo novih naročnikov, ki jih bo tudi dobil, ko bo štrajk končan. — Clan W. F. of M.

Greenland, Mich., 20. nov. — Cenjeno uredništvo Proletarca! Tukaj v Ontonagon County počivajo vsi rudniki, tako da jih voda zaliva. Skebov ni tukaj in v celem tukajšnjem okolišu smo štrajkarji gospodarji položaja. Med delavci je sloga, da ne more biti lepše. Prosimo, ne ustavite nam "Proletarca", kateri se tako krepko bori za jugoslovanske delavce in katerega komaj čakamo vsak teden. "Proletarec" je na prvi poti za svobodo delavstva in objubljam vam, da bo tukaj igral še veliko vlogo kakor hitro bo konec našega boja.

Sedaj pa nekoliko o calumetskimi skebi. V Calumetu je neki skeb, kateri se skriva pod drugim imenom. Na zadnji seji društva sv. Cirila in Metoda je hotel pristopiti pod imenom John Medved, toda njegovo pravo ime pa je Miha Medved in doma je iz Bialeveca na Hrvatskem. Tega skeba je društvo Bratska Sloga v Calumetu izključilo radi skebarije in zdaj ga je sram svojega latsnega imena. Lahko ga je sram! Vi skebje mislite, da ste pod srečno zvezdo rojeni, ker opravljate Judežovo delo; vi ne veste, da delate drugim največje krivice, ker jim odjedate kruh. Tako vas je naučil vaš Luka. "Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe". Toliko za danes. Ako bo kaj novega, se še oglašim. J. M., štrajkar.

Dodgeville, Mich., 20. nov. — Dragi mi urednik Proletarca! Poročam ti, da so nas 13. nov. zopet gnali v Houghton namreč štrajkarje. Popisali so naša imena in dali vsakemu po en iztis "indžunkna", češ da bi se naučili, kaj smemo in kaj ne smemo delati. Mi smo pa zataknili "indžunkn" za klobuke in kape kakor delajo fantje ob vojaških nabornih na Kranjskem in odkorakali nazaj z našo zastavo v Dodgeville. 17. nov. so nas zopet vodili puškarji v "hišo pokore". Pred nami so šli vojaki na konjih. (Nadaljevanje na 6. strani v 1. koloni.)

Rebeli zmagujejo.

Huerta tepen na celi črti. Carranza se pomice proti Mexico City.

V neprestanih in srditih bojih med rebeli pod vodstvom generala Francisco Pancho Ville in Huertinimi četami, ki trajajo že dva tedna, zmagujejo rebeli. Huertina ali federalna vojska je bila silno tepeza v 36urni bitki od 24. do 27. nov. južno od Juarez in pognana v beg. Zmagoviti Villa je s svojimi 7000 možmi potolkel 12.000 federalceev, zajel neizmerno zalogo streliva in orožja ter odprl pot konstitucionalizmu v Chihuahua, zadnje važno postojanko pred Mexico City. Po zadnjem zanesljivem poročilu so rebeli pod vodstvom Carranza sedaj gospodarji v državah Sonora, Sinaloa, Coahuila, Durango, Zacatecas, San Luis Potosi, Nuevo Leon, Tamaulipas in v teritoriju Tepic. Te pokrajine obsejajo skoraj več kot polovico cele Meksike.

Villa je sedaj na potu proti Ciudad Chihuahua, ki je glavno mesto države enakega imena. Tam se ima Villi pridružiti general Carranza s svojimi četami iz Sonore. V okolici Guadalajare se imajo zdržiti vse konstitucionalistične sile od koder bodo prodirale proti Mexico City in ga zaleje od vseh strani. Tak je načrt rebelov in Villa prerokuje, da bo ta načrt izveden do pičice in da so dnevi Huerte šteti. Villa je pustil v Juarezu 1500 mož, vse druge čete so pa odšle proti jugu. V El Pasu na ameriški strani Juarez (Texas) je 3500 ameriških vojakov, ki stražijo mejo. Mornarški oddelek v Washingtonu je poslal tri nadaljne bojne ladje v meksikansko vodovje, kjer jih je sedaj deset. V uradnem Washingtonu prevladuje mnenje, da je padeč Huerte neizogiben in da bo Carranza v Mexico City še pred novim letom. Predsednik je zdaj popolnoma opustil svojo diplomatično aktivnost in čaka, kako se bodo razvili kritični dogodki civilne vojne.

Huerta sedaj sam sprevidi, da se mu bliža konec. V skrajni stiski pozivlja starega Diaz, da naj pride domov in prevzame vodstvo armade, toda Diaz je baje odgovoril, da on je pripravljen priti le v slučaju zunanje intervencije. Njegov kongres, katerega je sklicel kljub Wilsonovemu ultimatu, ne vrši nobenega dela. Denarja ni in kar je Huerta zadnje čase izprešal, je zelo malo, a kredita več ni nobenega. Vojaki se puntajo, ker niso dobili že več tednov nobene plače. Poleg tega pa strašni poraz njegove armade. Vladno časopisje sicer laže, da so rebeli povsod tepeni, ali v Mexico City so se prikradle vesti o resničnem položaju iz bojišča in ljudstvo je silno zbegano.

Glasom poročil so rebeli usmrtili vse zajete federalce. V večini slučajev delajo rebeli z vjetniki uprav barbarsko. V enem kraju so slekli vjete vojake, da bi ne pokvarili obleke, nakar so nage postrelili.

— Hamburgska policija je izgnala iz Hamburga sodruga Karla Steinhardta, staveca in rodom Dunajčana. Sodrug Steinhardt je bival desetletja v Hamburgu, ki mu je postal druga domovina. Ko je sodrug Steinhardt odhajal na glavni kolodvor, ga je spremljala velika nepregledna delavska množica, ki je delala ironične vzklike na Hamburg, mesto svobodne Hanse. Ko se je vlak pričel pomikati, ki je imel odpeljati sodruga Steinhardta na Dunaj, je mogočno iz tisočerihih grl zagrmela "Internacionala", ki je spominjala policijo, da je ni na svetu sile, ki bi zadržala delavstvo na svojem zmagovitem pohodu v socializem!

IZ NASELBIN.

Washoe, Mont.

Cenjani urednik!
Prosimo priobčite v naš cenjeni list to-le: — Z delom se je pri nas obrnilo malo na boljše, tako da se dela povprečno vsak dan. Tudi zaslužek še ni tako slab kot po enih krajih. Ali garati pa je treba kot nemi živini, sicer kapitalistom ni vseč. Sem kaj ne vabim nobenega, ker bi ne mogel garantirati komu dela. Delo se dobri pravi teško.

V kratkem poteče moja naročnina na list in zato vam kar tem potom pošiljam \$2 za nadaljno naročnino, da se mi list ne ustavi. Želel bi, da bi tudi drugi, ki jim je ali bo potekla, storili istotako. Če je kateri list vreden, da se ga vzdržuje in agitira zanj, da postane večji, odnosno da bo večkrat izšel, je Proletarec gotovo! Zaveden delavec gotovo ne čita žolietkega ameriškega sroviaca niti calumetskega Glasnika skebov.

Pozdrav sem našim zavednim!
Val. Tavčar.

Biwabik, Minn., 20. nov.

Cenj. uredništvo Proletarca: —

V nedeljo 16. t. m. smo kolektali za michiganske štrajkarje. Nakolektali smo \$57,00; to je že nekaj, toda nakolektali bi lahko še več, če bi se ljudje malo bolj zavedali, da to kar dajo, gre indirektno tudi njim v prid, kajti če zmagojo michiganski štrajkarji, zmaga z njim vse delavstvo. Na tej kolekti sem imel priliko opozoriti, kateri narod bolj simpatizira s štrajkarji. Z mojim tovarišem sva trkala na vsaka vrata, naj so bila slovenska, hrvatska, ali taljanska. Iz izkušnje moram konstatirati, da so v tej okolici Slovenci najbolj radodarni, kadar se gre za pomoč delavcem, vkljub temu, da je raznih kolekt na vseh koncih in krajih. So kolekte za dvorane, za cerkve, za štrajke itd. Dobe se pa seveda tudi med nami ljudje, ki pravijo, da če bi kolektali za cerkve, bi dal par dolarjev, za štrajk da pa le kvoder, ker misli, da itak ne bo nič pomagalo. Pri Hrvatih je to od okrog drugače. Večina jih je, ki ne dajo za štrajkarje niti centa, pa če se tako govoriš. Kajpak so izjeme; tudi pri njih so možje vse pohvale vredni, toda teh je le malo. Najslabši v tej okolici za našo stvar pa so polentariji. Le-ti so večni skebje, pa naj bo v času štrajka ali pa v pomoči za štrajkujoče. Pri teh nisem našel nobenih izjem. Morda so izjeme kje drugje, ali to od okoli jih ni. Čudno se mi zdi, kako morajo biti tako zakrnjeni. Saj morajo v klerikalni Italiji tudi prosjačiti. Klerikalno časopisje — vzemimo n. pr. Amer. Slovenca — vendar pripoveduje na široko in dolgo, da je treba v hipni potrebi hipne pomoči, a jim je to vendar tuje. Kaj neki poreče Kranjski Janez k temu, ki se vedno laska, koliko dobrega je že storila za delavstvo klerikalna stranka. Že na stotisoče dolarjev je se nabralo za štrajkarje, a od takozvanega katoliškega časopisja ni prišla niti besedica v prilog zbiranja za podporo štrajkujočim, a Amerikanski Slovenec bo še vedno trdovratno trdil, kako velik prijatelj delavcev da je. Jaz pa mislim, da dokler Amer. Slovenec ne bo tega dejanskega pokazal, mu delavci ne bomo nikdar verjeli. Tega pa seveda ne bo storil, ker bi se zameril stricu Cranegiju, ki mu je dal orglje.

Nobena stvar ni Kranjskega Janeza in vse katoliško časopisje bolj razgalilo kot Carnegiejeve orglje, ki jasno pričajo, da dela roka v roki s kapitalisti. Po svojih delih in zadržanju je bomo sodili, Amer. Slovenec! Do zdaj si bil vseh 21 in pol leta ponižen hlapec ameriških kapitalistov!

H koncu pozdrav vsem zavednim delavcem širom Amerike z apelom: pomagajmo štrajkujočim v njih boju! Vsem darovalcem pa, ki so objavljene na drugem mestu, iskrena zahvala!

Frank Mahnič.

Gross, Kans.

Cenj. uredništvo Proletarca: —

Priloženo vam pošiljam \$2 za ponovitev naročnine in 50 c v tiškovni fond za dnevnik, z željo, da bi Proletarec postal dnevnik vsaj v polovici drugega leta.

Da je Proletarec v resnici delavski list, se najlažje izpozna iz poročil, ki jih prinaša o štrajku. Listi kakor G. N. A. S. in Cl. A. poročajo vedno samo tisto, koliko delavci izgube, češ, da ne bi štrajkali, bi bilo boljše za vas. Ni dolgo tega, ko sem čital v Glas Naroda, da so zgubili štrajkarji v Michiganu že nad dva milijona dolarjev, ne pove pa nikjer, kako so bili delavci izkoriščani po kompaniji. Živel sem dvanajst let v deželi barbarizma — v Braziliji, vendar je Brazilija proti Michiganu, kakor se glase splošna poročila, ki so nepristranska, svobodna dežela.

Delavci, trpinji, zbudite se in dajte krepko brcno vsem takim listom, ki zagovarjajo sedanji družabni sistem, ki je krivičen. Naravno je, da skebski list ne bo zagovarjal unije, pa štrajka, ker v svoji kratkovidnosti računa, da če delavci ne bodo brezopojno delali kapitalistu, je on oškodovan, ker ne more poslati toliko sifkart v stari kraj. Ne računa pa, da bi poslal lahko več kart v stari kraj, če bi delavci zaslužili več novcev v krajšem času kakor na zdaj.

Delavci v Michiganu! Vstrajajte v štrajku. Če boste trdni, Vas ne premaga noben hudič! Ne dajte se tako dolgo, dokler kralji bakra ne priznajo vaših pravic. — Poglejte v Kansas, kjer je premoženje — pri delu ovirajo takozvani kospveki in druge ovire — kaj bi počeli premožarji, da niso tako organizirani kakor so. Če bi posameznik zahteval pravice, bi ga delodajalec zapodil, tako je pa drugače. Delodajalec nikoli ne opravi s posameznikom amonak s celo organizacijo. Žal, da je še mnogo naših rojakov tako nagnjenih do skebarije. Tako vsaj oosnamem iz časopisov. Brezdvornno leži krivda v tem, ker čitajo slabo — ne delavsko časopisje.

Zakaj bi si delavci ne vzeli vzorca po kapitalistih, ki se lepo organizirajo, da drug drugemu ne tekmujejo; pa tudi proti delavstvu so si edini kakor butara palie. Ali vidite slovenski skebje, da vas kapitalisti izigravajo proti v šim organiziranim tovarišem? Ne dajte se! Bodite možje in vstopite v delavske vrste, kajti vse to vam bo potem, ko se štrajk konča, povrnjeno tisočero. Luku Klopčiču in njegovemu hlapcu Švajgerju dajte pa potem, ko se štrajk konča pik pa lopato v roke, ne pa da bi ves farbala še v naprej o nebesih in podložnosti napram kapitalistom.

Mnogi delavci — nezaveden delavec, pravi: kaj mi pomaga to pa to, delat bom moral zmiraj pa naj spadam kamor hočem: bogatitveni deli imeli vedno vsega dovolj, delavci pa nič. Vidiš, to vse se ti prikazuje pred oči samo vsled tega, ker boljsega ne razumeš, ker je še precej takih kakor si ti, ki tako govoriš. Zakaj ne bi govoril drugače, pa delal na to, da se to predružači. Delati seveda bo treba vedno, toda to delo bi bilo treba drugače deliti, kakor se deli danes. Nikdo se ne bojuje zato, da bi mu ne bilo enkrat treba delati, ne od zavednih delavcev; ampak bojujejo se zato kapitalistično misleči delavci, nikdar ne bo socialistično misleči. Kapitalist se bojuje za to, da bi mu ne bilo treba delati, socialist se bojuje pa zato, da bi poleg njega delal še kdo drugi; bori se torej za skrajšanje delavnika in boljše plače, ne pa za odpravo dela. Kdor govori drugače, bi rad sam sebe izpeknel posebno klobaso. — Čitajte Proletarca, pa bo vsak drugače sodil o delavskem gibanju kakor sodi, ko čita delavstvu nasprotno liste.

Socialistični pozdrav!
Frank Smerdu.

Little Falls, N. Y.

Cenjani list Proletarca: —

Pošiljam vam naročnino za list, ki je v resnici pravi-delavski. Le škoda je samo to, da ni dnevnik. Berem pridno tudi Amer. Slovenca in tiste drobtinice, v katerih se napihujejo — nezavedni. Drobtičarji bi nekaj svetloval: mašne naj za vse socialistične voditelje po eno mašo, za nas pa, ki se šele učimo socializma, pa eno za vse skupaj, to bo morda več za leglo kakor pa drobtinčarenje. V enih drobtinčah se drobtin-

čar opravičuje, češ, da je nek učenjak na nekem katoliškem shodu dejal, da se mora katoliško časopisje postaviti v bran proti svojim sovražnikom. "Bran", to je boj; kat. cerkev pa uči ponižnost. Kako se to strinja z nauki, ki bi jih moral zastopati katoliški list? Sicer pa: kdo pa je nje sovražnik? — O, jes, veda, zavednost! Proti vsem in zavednosti se je treba pa instituciji, ki se vzdržuje od nevede in mračnjastva, že boriti. Torej le brcaj drobtinčar v svoji agoniji ob svitu prihajajoče zavednosti in splošne vede!

Pozdrav socialistom!
Naročnik Amer. Slovenca.

E. Palestine, O.

Cenjane uredništvo: —

Zopet so minli politični boji, ki so se vršili pred nekaj tedni. Kakor znano, so se vršile v raznih krajih Unije volitve za mestni zastop. V enih krajih je bila agitacija zelo živahna. Tudi pri nas je bila huda borba za mestnega župana. Dasi šteje mesto komaj štiri tisoč prebivalcev, smo imeli vendar kar četrto kandidatur za mestnega župana. Zmagal je kandidat na Citizen tikeutu, Rev. H. A. Shafer, pastor od United Brothers Church. Najslabše so jo vodili progresisti, dobili so samo deset glasov. Iz tega se vidi, kako na glaslo so Rooseveltoveci. Kar gotovo je bilo, da bo zmagal reverend, kajti mestevec, s katerim je le malo tujcemcev, so skoraj sami cerkveni ljudje. Poleg nekaj Taljanov je 50 Slovencev, to vno. Med našimi rojaki je že mnogo državljanov, posebno so se začeli zanimati za državljanstvo zadnji čas. Sprevideli so, da je najbolje, da se to stori pri prvi priliki, kajti zakoni za to so čedalje bolj strogi. Tako je prav.

Pred kratkem se je tukaj dogodil slučaj, ki jasno priča, kolike vrednosti je državljanstvo. V naši naselbini imamo sobrata, rododom Slovak, ki je bolehal dalj časa na revmatizmu; imel je še nekaj drugih boleznih, kakor so izjavili zdravniki. Zadnji čas se je nahajal v bolnišnici, kar ga pripeljejo en dan domov in ga izreče njegovi ženi, češ da je blazen, blazneža pa nemorejo imeti v bolnišnici, da speda torej v nornišnico. Kmalu nato me je prašal nek Amerikaneec, če je dotičnik ameriški državljan, na kar sem mu odgovoril, da ni. Mnogo boljše bi bilo zanj in za njegovo družino, če bi bil, tako bo teška stvar, je odgovoril Amerikaneec. Kdor ni ameriški državljan, pa se mu kaj nenadnega pripeti, ga potem gonijo od ponejda do pilatuzja kot inozemskega podanika. Nihče se zanj ne briga. Ali se bo v tem slučaju dobilo kaj od že itak do vratu propale Avstrije? Kaj še! Lepo je, da so naši rojaki zavrovani pri raznih podpornih jednotah, ali tista podpora dostikrat poteče, in v tem slučaju mora nastopiti nekdo drugi na pomoč. Slučaj sobrata J. S., ki ima ženo in otroke, nas dobro poučuje o tem. — Delavci, organizirajmo se podporno, strokovno in politično. Postanimo državljani in z glasovnico v roki odglasujmo za boljše družbo, v kateri nebo treba skrbeti kaj bo, če se kaj takega pripeti, kakor se je našemu sobratu.

Jak. Istenič.

Birmingham, Wash.

Cenjeno mi uredništvo: —

Pisali ste mi, da mi boste pošiljali list en čas na vero in resga tudi redno dobivam. Nemojem vam popisati, kako mi je teško pri sreju, ko čitam, kako drugi darujejo za bojujoče se štrajkarje, a jaz pa še Proletarca ne morem podpirati. Toda vliče vsej moji mizeriji sem sklenil, in če lakote poginem, da poravnam naročnino za list. Ta list bom čital in podpiral dokler bom živ. Zato vam pošiljem \$1,00 in kakor hitro bo mogoče, pošljem še za ostalo naročnino. — Pridno čitam o razmerah v Michiganu in naših bojujočih se bratov, ki so res vsega občudovanja vredni. Posebno občudovanje pa vzbujata seveda tudi skebce Lukee v Glasniku skebov in Kranjski orsel Janez v "Amerikanskemu Srovinen". K temu lahko še priležemo Toneta s Šiške in trojičica je gotova. Orglno Janez poseka seveda Toneta in Lukea. Cenjeni urednik, le tako naprej z razkrinkavanjem teh črnih

bratev! Z vami so vsi zavedni slovenski delavci!

Socialistični pozdrav!
John Verdinek.

Springfield, Ill.

Kot čitatelj priljubljenega lista Proletarca, si štejem v dolžnost, opisati nekoliko tukajšnje delavske razmere. Kar nas je Slovenec delamo po večini v tukajšnjih premogokopih. Delavni čas je sedaj prvi pičel; dela se le po tri do štiri dni v tednu. Vsled tega ure morem nikomur svetovati semkaj. Na društvenem polju pa napredujemo lepo, vkljub slabim gospodarskim razmeram. Imamo razna društva od raznih jednot in zvez, kakor društvo Illinois, št. 47 SNPJ in društvo št. 36 SSPZ. V teh organizacijah se lahko vsak zavaruje za slučaj bolezni ali nesreče, tako da je deloma preskrbljen in da mu ni treba tako s strahom gledati iz dneva v dan, če bi ga zapustilo zdravje ali če bi prišla nenadna nesreča. Poleg teh organizacij imamo tudi politično-socialistično organizacijo, šte. 67, spadajočo Jugosl. socialistični zvezi. Za to delo je pri nas že precej navdušenih agitatorjev. Veliko pa je še tudi takih, ki so popolnoma brezbržni za vsako stvar in spe spanje pravicega.

Tem potom naznanjem vsem članom kluba št. 67, da se bo v bodoče vršila vsak mesec enkrat skupna konferenca vseh socialističnih klubov v Springfieldu, da si postavimo kandidate za volilno borbo. Čas in kraj teh sej se določi vsako sejo pravočasno. — Opozorjam vse člane kluba tudi na sejo, ki se vrši dne 28. decembra, to je četrto nedeljo v mesecu. Na tej seji bo volitev odbora za leto 1914 in je potrebno, da bo vsak član navzoč.

Socialistični pozdrav!
Chas. Welletz, tajnik.

Johnston City, Ill.

Cenjani sodrug urednik: —

Morda vas bo zanimalo kaj čuti iz naše naselbine. Iz vseh krajev Zed, držav vidim dopise v Proletarcu, zakaj ne bi torej cenjeni čitatelji izvedeli kaj tudi iz tega kraja. Pri nas se ravnamo kakor povsod — po kapitalistični piščalki. Ta tuli pa le po redko — štirikrat na teden. Ob takih razmerah je umevno, da ni vabiti koga semkaj.

Iz naših naprednih listov čitam o teh skebih, ki kradejo bojujočim se delavcem kruh in podirajo delavsko solidarnost. Ti-le skebje morda mislijo, da bodo dobili od kapitalistov medalje ali kakšne druge nagrade. Ali motite se propalce! Pobratni jo boste morali prejalislej s svojimi bratci s trebuhom za kruhom, kakor hitro kapitalisti izprevidijo, da se uniski delavci ne podajo v staro tlako. Skebati se potem ne bo moglo več, kajti kompanija in delavci-skebje morali pripoznati unijo. Večno skebati se torej ne da; no, na noben način se ne da! Kako boš potem iskal kruha. Ali te ne bo sram stopiti pred sedanje boritelje kot judež?

Dobe se še ljudje, ki sicer trdijo, da je skeb potem ko je štrajk končan, enak z drugimi delavci. Well, moje mnenje o tem je vse drugačno. Mnunja, ser, da tak judež hoče vedno in povsod ekstra klobaso za se, pa naj bo že štrajk dobljen ali pa izgubljen. Če je dobljen, morajo ostali unijati še vedno nazaj, če ne unijanja kje kakega volhvnstva; če je pa izgubljen, pa podtikajo delavcem, ki so stali v boju razne reči in volhuno za njimi, če spadajo k uniji ali ne. Na take mandedjce je treba vsekakor dobro paziti, koksno vlogo so igrali pred štrajkom in v štrajku, ker je mogoče, da jo bodo igrali tudi po štrajku. Mnogo primer bi se lahko naštele izza štrajka v Pennsylvaniji. Zato bi moral biti pa vsak skeb dobro "zacahnan". Razlike so sicer med skebi, to je res, in to se že pregleda. So skebi iz nevednosti, in tem ni toliko zameriti; so skebi iz zapeljivosti, tudi tem ni toliko zamere; toda so skebi iz truce, iz požrečnosti in drznosti — in te si je treba dobro zapomniti vsikdar! Požrešneč ostane vedno požrešneč, in kot tak se najde vedno z nazadnjaško strujo. Svojega sodelavca bi vedno rad odrinil s komoleem in ga tudi vedno oškodil, kjer se le da. Take skebe obožuje "Amerikanski Srovinec", in ne samo o-

božuje jih, ampak ji m daje tudi potuho in vzgojo.

Bratje, ne silimo nazaj v sužnost, ampak iz sužnosti ven, v boj za izboljšanje gmočnih razmer se in za svoje otroke. V Coloradi in Michiganu se delavci bojujejo za boljše delovne razmere in malo boljše kosček kruha. Boj je hud, a je junaški. Le držite se, kajti pravica je na vaši strani!

Ravno danes sem se vrnil s pota, kamor sem se podal da nabere nekaj tiskovnega fouda za našega Proletarca, da postane čimprej dnevnik, da bo čim lažje in vspešnejše zavračal laži kapitalistom naklonjenih cunj, ki blatijo zavedne slovenske delavce. Nabral sem \$8,05, katero svoto vam pošiljam v priloženem Money ordr. Dali so kakor sledi: po 50c: A. Kaška, L. Bric; po 30c: M. Smolich; po 25c: A. Blašič, J. Oblak, J. Vozel, J. Šega, F. Hribar, L. Zupančič, A. Goltz, J. Spota, M. Crdanc, M. Derzanič, J. Sem, F. Smolich, L. Molka, M. Zaletel, J. Molka, J. Bistan, J. Remetz, M. Požešnik, J. Sliovník, M. Vodišek, F. Jager, M. Hren, V. Pugelj; po 15c: F. Drenčič; po 10c: L. Dolanc; po 5c: J. Sadler, J. Jeseničnik, J. Mirtič. — Vsem iskrena zahvala! — Louis Bric.

Naznanilo!

Vsem članom društva Zaveznik, šte. 3. S. D. P. Z. spodaj podpisani odbor naznanja, da se vrši prihodnja seja dne 21. decembra, to je tretjo nedeljo točno ob deveti uri zjutraj.

Na omenjeni seji bomo volili novo društveni odbor za leto 1914, vsledtega naj se vsi člani polnoštevilno udeležijo, da se zamore volitev pravilno izvršiti.

Vsak član, kdor se ne udeleži prihodnje seje, plača 25 c v društveno blagajno, izuzeti so le bolniki in zelo oddaljeni člani.

ODBOR.

Naznanilo.

Članom društva Skala, šte. 56 S. D. P. Z. se naznanja, da se vrše dne 7. decembra volitve novega odbora za l. 1914. Vsled tega se vabi vse člane, da se kolikor mogoče vdeležijo te seje polnoštevilno. Člani, upoštevajte to naznanilo, da ne bo potem nepotrebnih ugovorov proti sklepom, odnosno uradnikom, ki bodo izvoljeni v odbor.

S pozdravom.
Frank Budič, tajnik.

ZA MICH. ŠTRAJKARJE

z Biwabika, Minn.

Svota poslana v Michigan.
Nabralci: Frank Mohnič, Ignac Delok, John Kariš, Jakob Bučar, Anton Burja, Frank Kariš.

Po \$1,00: Frank Mahnič, Frank Južna, John Henič, Alojz Rozman, John Mlakar, John Jančar, Neimenovan, Frank Henigman. Po 50c: Frank Bučar, Anton Polič, Tomo Violas, Ludvik Š. Miloh, Frank Globokar, Alojz Gradisar, Jozef Dragičević, Nick Magovec, Blaž Džut, Frank Grebrijan, Steve Mahnič, Andro Bradac, Ignac Miklančič, Frank Hren, Anton Mahnič, Steve Stark, Jozef Može, Alojz Korošec, Jozef Bletič, Valentin Berek, Jozef Gilach, John Strah, Vinko Vidas, Frank Rogina, Math Vidas, John Ruzič, Frank Kariš, August Filipčič, Ignac Delak, Mike Kočvar, John Sarek, Frank Kovačič, Frank Može, John Radošević, Filip Tometič, Anton Burja, Jakob Bučar, Jozef Boe, Frank Sušnik, George Čop, Ivana Kariš, Anton Gradnink, Zeko Dobrinovič, Rade Pavličič, Nick Blatovčič, Ilja Nikolik, Ilja Banovič, Filip Masanovič, Andro Buzinkaj, Peter Samič, Alojz Delak, Luka Gariš, Peter Kroflič, Peter Mihelič, Frank Maurin, Peter Držaj, Frank Kovačević, John Šarič, Frank Kamšek, Slav Zupančič, Ignac Znidaršič, Martin Šteblaj, Jozef Kadane, Anton Tratar, Anton Mohar, Math Gerrin, Jozef Knap. Po 25c: John Kariš, Juro Mitovec, Jozef Kuret, Anton Radošević, Savo Perovič, Anton Purket, Mike Zevkovič, Math Dolinšek, Valentin Vodnik, Juro Ivašević, Vinko Habjanec, Frank Fischer, Leopold Gecina, Frank Šizen, John Meolis, Jozef Lošč, Jozef Tahija, John Babič, John Špehar, Simon Bukovina, Blaž Hafnar, John Butala, Mike Kaučič, Frank Bezek, John Panojeršič, Matt Tokavec, Anton Znidaršič, John Setnikar, John Adamič, Martin Spolar, Frank Cantula, Karol Mežnac, John Skrjanc, Frank Marolt, Jernej Antončar, Jozef Habjan, Frank Ausec, Jozef Šile, Jozef Zakula, Frank Stajner, A. Calomb, Luka Ribič, Anton Veber, Nick Papič, John Serek, Mary Stajner, Mike Keršek, Frank Pezdin. Po 30c: Frank Sever, Lovro Vragičević, Matt Dragičević, Anton Purket. — John Štrukelj 40c. Po 20c: Frank Šuštar, Jozef Serek, Frank Petrlin, Lazar Maksimovič. —

gnac Gregorič 15c. Po 10c: M. Ževič, Jakob Kariš, Ljubo Dabanovič, Pavel Lekič, Blaz Lekič, Neimenovan, Boj Magini. Skupaj \$57,00.

ZA MISIGANSKE ŠTRAJKARJE

Nabralci: Ig. Kolar in Alois Slebir, Hermintie, Pa.

Po \$1,00: M. Arnold, Ant. Zornik, Mar. Lušnik, Alojz Mole, Alojz Čoš, John Kaus. Po 50c: Mar. Osterman, Mar. Petrič, Jos. Laharner, Jos. Drap, Vine, Kenik, Sim. Zupančič, Joh. Kožel, Frank Kemperle, Mar. Barlič, Gr. Medvošek, Fr. Flero, Fr. Rozoršek, Mr. Urana, Alojz Maerler, Joh. Delabijanca, Jos. Mohar, Ant. Svetek, Fr. Učakar, Jos. Špetalar, Ant. Heity, Jak. Baloh, Mary Gunn, Mike Turenski, Štif Dervovšek, Fr. Rohne, John Rohne, Paul Koleša, Joh. Čoš, Alb. Uile, Alb. Hoytman, Val. Marušek, Lor. Terdin, Als. Šiebin, Ant. Mlekuš, Ondr. Šuller, Jos. Kaseka, Ant. Komac. Po 30c: And. Kaus, John Kaus, Joh. Okorn, Fr. Roppe, Lud. Jesenšek, Mike Štern. Po 25c: Jos. Barlič, Mat. Košir, Fr. Osterman, Jos. Gradišek, Jos. Bolka, Fr. Kakalj, Val. Urbas, Fr. Trobevišek, Flor. Pišek, Rozi Kolar, Fr. Erac, Karl Žibre, Luk. Starovasinik, Mat. Erovšek, Als. Benčina, Als. Krašovič, Jos. Volček, Joh. Kožel, Pet. Kožel, Mat. Kozmar, Joh. Mlekuš, Ant. Vidmar, Ant. Ogrič, J. Hlančičar, Fr. Šuštaršič, Fr. Trobevišek, Val. Žagar, Fr. Gradišek, Mrt. Veber, And. Majdič, Ant. Aubelj, Fr. Osolnik, Jos. Doblekave, Mat. Remšak, Mik Žagar, Fr. Jamnik, Val. Zamler, Jak. Stenko, Mar. Osolnik, Fr. Verhovnik, Jos. Knežave, Joh. Flačič, Fr. Gruden, Joh. Kaus, Ant. Kando, Joh. Kaus, Tom. Mlekuž, And. Mrakič, And. Kravanja, Joh. Kravanja, aZb: 3Z, 3B, 3B nja, Ant. Klovara, Pet. Šullin, Pet. Kenda, Jos. Govdat, Gabr. Čipi, Karl Žudery, Fr. Černuto, Fr. Mlekuš, Henr. Leonard, Joh. Flaš, Jos. Mlekuš, Gr. Leonard, Joh. Kuharič, And. Kosovec, Gabr. Sokol, Flor. Pišek. Po 20c: Fr. Šrebrnauk, Ant. Cestnik, Mart. Merčan, Joh. Kravanja, Mat. Mihelič. Po 10c: Jos. Klabara, Filip Zakonšek, Mike Tori, F. Čoš, Jos. Zuz, Jos. Pev. Mat. Heferle 50c, Ignac Kolar 50c, Fr. Bedek 30c, Neimenovani \$1,30. Skupaj \$47,05.

Vsem darovalcem izrekam, na tem mestu iskrena zahvala!
Živeli naši bojujoči se bratje v Michiganu!
Ignac Kolar, taj. jugosl. soc. kluba št. 69.

"MILWAUKEE LEADER"

TARČA "NESTRANKARJEV"

Milwaukee "nestrancarji", ki gospodarijo v mestni hiši, so se spravili nad delavski list "The Milwaukee Leader", kateri je največji socialistični dnevnik v Ameriki. "Leader" je bil zadnji teden obsojen na denarno globo v znesku \$17,500, ker je pred enim letom pisal, da je "nestrankarski" mestni klerk Peter F. Leuch osleparil mesto za \$1200. Leuch je namreč izplačal omenjeno svoto svojim pomožnim klerkom za nadčas, to je za delo, ki so ga opravljali čez uro. Zakon v Wisconsinu prepoveduje plače za nadčas običnim vslužbenecem in sam sodnik Reid je v tožni razpravi izjavil da mestni klerk ni imel pravice izplačati denarja za nadčas. Do kler so bili socialisti v mestni upravi, niso nikdar plačevali za nadčas. Tu se vidi, kdo boljše gospodarji.

Zabeljžili smo to dogodek, da spozna vsak, s kakimi sredstvi hočejo kapitalisti v Milwaukee odvrti "rdečo nevarnost", ki jim preti pri bodočih volitvah. "Leader" se bo pritožil na višje sodišče.

— Uradno je potrjeno, da je ruska policija najemala dvomljetve značajce, ki so izvrševali provokatorična dejanja, da so se polnile ječe in je imel rabelj dosti dela. Ruski senat je kot najvišja sodna instanca ugodil predlogo najvišjega državnega pravnika, da se naj oprostijo vsake krivde gospo Šornikovo, ki je svoječaso hodila na tajne shode vojakov in je bila v zvezi s socialistično frakcijo druge dume. Kot vzrok za svoje zveze z vojaki in socialističnimi poslanci je Šornikova navedla, da je bila v službi tajne policije. Najvišje sodišče je preiskalo dokaze za njeno trditve in jih našlo v redu. Zato ja je tudi oprostil vsake krivde. Rusko časopisje sedaj konstatira, da je Šornikova vodila vojaške deputacije k socialistični frakciji druge dume, kar je povzročilo, da so aretirali vse poslance. S tem je pa tudi dokazano, da je bila igra dogovorjena z vlado, da se je znebila nevtrastnih zagovornikov ljudskih pravic v dumi.

Sebičnost je oče kapitalizma, samoobrana je pa oče socializma.

ADVERTISEMENT

SLOV. DELAVSKA

PODPORNA ZVEZA

Ustanovljena dne 16. avgusta 1908.

Inkorporirana 22. aprila 1909 v državi Penn.

Sedež: Conemaugh, Pa.

GLAVNI URAĐNIKI:

Fredesnik: FRAN PAVLOVIČ, box 705, Conemaugh, Pa.
 Podpredsednik: JOSIP ZORKO, R. F. D. 3, box 91ja, West Newton, Pa.
 Tajnik: ALOJZIJ BAYDEK, box 187, Conemaugh, Pa.
 Pomožni tajnik: IVAN PROSTOR, box 120, Export, Pa.
 Blagajnik: JOSIP ŽELE, 6108 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.
 Pomožni blagajnik: JOSIP MARINCIC, 3536 E. 80 St., Cleveland, Ohio.

ZAUPNIK:

ANDREJ VIDRIH, box 523, Conemaugh, Pa.

NADZORNIKI:

VILJEM SITTER, 1. nadzornik, Lock box 57, Conemaugh, Pa.
 FRAN TOMAZIČ, 2. nadzornik, Gary, Ind., Tolleston, Sta., box 73.
 NIKOLAJ POVŠE, 3. nadz., 1 Craib st., Numrey Hill, N. S. Pittsburg, Pa.

POROTNIKI:

IVAN GORAEK, 1. porotnik, West Mineral, Kansas, box 211.
 JAKOB KOČJAN, 2. porotnik, 409 Ohio Street, Johnstown, Pa.
 ALJOSIJ KARLINGER, 3. porotnik, Girard, Kansas, R. F. D. 4. box 86.

VRHOVNI ZDRAVNIK:

F. J. Kern, M. D., 6202 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

POMOŽNI ODBOR:

Dremelj Jožef, box 275, Conemaugh, Pa.
 Gačnik Ivan, R. F. D. 3, box 54, Johnstown, Pa.
 Zaman Franc, box 275, Conemaugh, Pa.
 Klinar Martin, 812 Chestnut street, Johnstown, Pa.
 Rupert Jakob, box 238, South Fork, Pa.
 Gabrenja Matija, 800 Broad Street, Johnstown, Pa.

Delegatje za združveni sestanek dne 14. januarja 1914.

Viljem Sitar, box 57, Conemaugh, Pa.
 Rebolj Ivan, Glencoe, Ohio.
 Stefan Zabric, box 227, Garrett, Pa.
 Birk Zofija, 6029 Glass ave., Cleveland, Ohio.

Uradno glasilo: PROLETAREC.

Čenjena društva, oziroma njih uradniki, so uljudno prošni, pošiljati vse dopise in denar, naravnost na glavnega tajnika in nikogar drugega. Denar naj se pošilja glasom pravil, edino potom Poštne; Express; ali Bančnih denarnih nakaznic, nikakor pa ne potom privatnih čekov.

V slučaju, da opazijo društveni tajniki pri poročilih glavnega tajnika kako pomanjkljivosti, naj to nemudoma naznanijo urad glavnega tajnika, da se v pridobitje popravi.

Conemaugh, Pa., Nov. 21, 1913.

ZAPISNIK.

Predsednik Frank Pavlovič odpravi sejo ob 1/2 8 uri zvečer. Navzoči: so sledeči odborniki: Frank Pavlovič, Alois Baydek, William Sitter, Andrej Vidrih, Jack Rupert, Josip Dremelj, Ivan Gačnik, Mart. Klinar in Frank Zaman. Zapisnikarjem izvoljen Frank Zaman. Zapisnik seje z dne 18. oktobra in 2. novembra se po kratki debati sprejmeta. Sobrat tajnik poroča radi bolniških podpor, iste so se rešile po sklepu seje, kar jih je bilo predloženih na gori omenjenih sejah.

Sobrat William Sitter i nadzornik poroča, da je istih 5.000 dol. kofji so bili dvigneni iz Prve Narodne Banke v Conemaugh pod bondom in sicer v Conemaugh Deposit Bank. V Prvi Narodni Banki je še sedaj \$3,536.93 založenega, od kojega denarja se tudi zahteva poročilo, če ne se prenese na drugo Banko kaja da bond.

Sobrat tajnik poroča glede Marije Bačnik, članice društ. 62, koja je bila suspendirana in je prejela pomotoma \$44.00, se sklone, da mora društvo omenjeno svoto povrniti, v splahji, da istega ne stori, se ji uračuna v sedanjih bolniških oziroma operaciji.

Zadeva društva 62. članice Fany Trbežnik, se sklone počakati boljših informacij.

Zadeva društva št. 52, glede sobr. Ant. Asredkar, bolniška nakaznica prišla prepozno v glavni urad, kar se tiče operacije se ne more ugoditi.

Društvo št. 67 je poslalo meseca aprila za društveni pečat in knjige \$5.50 na Zveznega blagajnika, omenjeno svoto dolguje Zveza sobr. W. Sitterju. Sklone se plačati.

Sobrat tajnik poroča, da je treba v najkrajšem času dokončati zadevo glede lestvice, da zadostimo postavi države Ohio in etc. Po kratki debati se sklone soglasno, da se reši zadeva pridobitje seje dne 30. novembra.

Zaključek seje ob 1/2 12 uri zvečer.

Frank Zaman,

z. t. zapisnikar.

Katoliška cerkev v družbi kapitalizma.

Ze nekaj navadnega je, da rimsko-katoliški farji denuncirajo v gospodarskih bojih nevstrahene voditelje delavstva kot socialiste in brezverce pri svojih vernih ovčeah. To kar se je zgodilo pri vseh narodih, ki so po silni katoliški, se je zgodilo tudi pri Irlih, ko je prišlo do resnega boja med delavej in kapitalisti. Katoliška duhovščina je namreč tega mnenja, ako gre delodajalska avtoriteta rakom živžigat in žabam gost, da se prične tudi kmalu khrati cerkvena avtoriteta. Kjer se krha cerkvena avtoriteta, tam pa malo odpade za nikdar sito farško bisago, iz katere se vzdržuje papež, njegov dvor, špehasti fratri in patri, lene nune in vsakovrstna druga farška golazen. To je napotilo farje na Irskem, da so pod krinko vere nastopili proti interesom štrajkujočih transpirtnih delavcev.

V vsakem štrajku trpijo največ družinski očetje. Da se olaj-

ša gorje štrajkujočim družinskim očetom, so napredni delavej na Angleškem izjavili, da so pripravljene za dobo štrajka vzeti otroke k sebi.

Nekega dne koncem oktobra so prišli otroci štrajkujočih delavcev v dvorano, kjer so jim delili obed. Nad petdest otrok je takoj izjavilo, da gredo radi na Angleško, dokler traja štrajk. Peljali so jih vkopeli, kjer naj bi se kopali in preoblekli v čedno obleko. Komaj so farji za to izvedeli, so pričeli vplivati na matere otrok, češ, da svoje otroke izpostavljajo veliki nevarnosti, ker lahko pogube svoje duše. Pripravili so jim, da bodo otroci nastanjeni na Angleškem v hišah bogotajcev in socialistov. Sodruginja Montefiore, ki je vodila to akcijo, je izjavila, da je pripravljena položiti visoko varščino, da ne bo nihče skušal otrokom vzeti njih versko prepričanje. Ali farji niso hoteli slušati o tem besede, marveč so ševalni zaslepljeno ljudstvo, posebno pa ženske, da hoče sodruginja Montefiore ukrasti otroke. Večina zaslepljenih mater je vzela otroke s sabo domov in le peščica otrok je prišla nazaj v dvorano, ki je bila pripravljena odpotovati na Angleško. V dvorani je sodrug Larkin, rodom Iree in vodja štrajka v daljšem govoru pojasnil, da farji radi tega nasprotujejo, da bi otroci odšli na Angleško, ker so nasprotniki zavednega delavskega gibanja in bi radi to gibanje uničili. Izjavil je, da je mnogo katoliških farjev, ki so delničarji, torej direktno prizadeti v tem gospodarskem boju, in imajo direkten interes, da štrajk konča brez vspeha delavcev. Mejtsem so se farji pripravili, da s silo preprečijo odpotovanje otrok na Angleško. Celo krdelo farjev se je podalo v Kingstown, v luko Dublina in so tam ustavili gosno Raind, ki je imela s seboj 19 dečkov, da jih spremi na Angleško. Ze na vlaku so skušali farji pregovoriti matere, da bi se z otroki vrnile domov. Ker to ni pomagalo, so pričeli groziti v takem tonu, da so matere in otroci jokali. V Kingstownu se je posrečilo farjem toliko vplivati na gosposko, da so gospo Randovo aretirali in pridržali otroke.

Vzrok, v katerim so farji olesavali svoje podlo dejanje, je tako ničeven in smešen, da napram pametnim ljudem ni treba o njem gubiti besedice. V vsakem najboljši zapuščenem gnezdu na Angleškem, bi bili boljše skrbeli za duše otrok kakor v "ljubem, umazanem Dublinu."

Kako izgleda morala v Dublinu, pa dokazuje dejstvo, da se tam pogrezajo deklice v močvirju prostitucije še predno so dopolnile štirinajsto leto.

Ali po dokaze, da so rimsko-katoliški farji v službi kapitalizma nam ni treba hoditi na Irsko. Dokaze imamo pred nosom v Ameriki. V Calumetu nosi rimsko-katoliški far znak pomožnega šerifa. Ako nosi biriški znak, je tudi gotovo oborožen s samokresom. Pametni ljudje sicer ne vedo, kako se to strinja s peto božjo zopovedjo "ne vbijaj" in, z izrekom Krista "kdor z mečem končuje, bo z mečem končan." ali vedo pa, da samokres in biriško znamenje prav dobro soglasja z nenasitno farško bisago. Treba je čitati le oha slovenska farška lista v Ameriki — "Am. Slovenca" in "Glasnika" — kaj prinašata o štrajku rudarjev v michiganskem bakrenem okrožju in zopet smo na jasnem, da so farji podrepaniki kapitalistov.

Vzlie tem jasnim dokazom je prišel rimsko-katoliški far na zborovanje "Ameriške delavske zveze" v Seattle, Wash. in tam predzno lagal, da je rimsko-katoliška cerkev zaščitnica delavcev. Temu predznemu lažnjivem je sodrug Arnold, delegat unije pleškarjev in sobnih slikarjev v Chicagi, povedal take, v obraz, da mu bodo še dolgo po konvenciji donele po ušesih.

— Franciškan, abstinencia in alkoholizem. Prebivalec viškega farovža v kudah se dobro godi: Imajo polne čebre vina in kamro polno plečev, doklad pa ne plačajo nobenih iz svojega žepa. Rede se in pasejo "čisto v zmislu pravil sv. Franciška Saleškega". Kaj jih torej briga, kako urejujejo običajni svoje posvetne stvari. Bog vendar ne bo vprašal patrov franciškanov, kake so bile doklade na Viču, marveč kako so vršili svojo dušnopastirsko dolžnost. K tej pa spada tudi delo, ki je kazen za greh: molitev za odpuščenje grehov in hvala za prejete dobrote, ter post kot pokora. Ali vsega tega ne opazi nihče pri viških oo. franciškanih. Tako ponižni so prišli na Vič, zdaj, ko so se razpasli, pa rujejo in sejejo seme hudučevo. Ni jim všeč, da je občinski odbor sklenil znižanje doklad na pivo in žganje. Kaj pa to briga spehaste fratre in patre; saj pijejo boljše pijačo, kot drugi ljudje, in cenejšo od njih. Ti debe luharji vedoma ležejo, ko pravijo, da se bo posledj pijančevanje še bolj razširilo. Računski zaključek občne pove, da se ni konzum piva in žganja prav nič znižal, ko se je bila povišala doklada, temveč je še narastel. Vrag naj razume logiko, ko na eni strani trdijo, da bo vsled občinskega sklepa občina oškodovana, na drugi strani pa, da se bo posledj pijančevanje še bolj razpaslo. Visoke doklade prav nič ne omejujejo konzuma alkoholnih pijač, temveč samo draže delavcem dozvedni užitek. To lahko opazajo debeli in lepo rejeni fratri in patri na lastnem telesu. Farovske kleti so danes prav tako polne sodov vina, ko se morejo basati s priberačenimi soldi, kakor so bile takrat, ko jih je polnil kmet še zastoj zgolj iz strahu pred gospodi, ki delajo tožbo in zagovarjajo krave, panajo ogenj in hudobije. Leta 1911 so krošnjariji državnozbornski kandidati klerikalne stranke S. L. S. po deželi z obljubami, da bo kmet lahko kupal žganje za domačo potrebo brez finančne kontrole — če bo volil klerikalno. Dolenjska in Gorenjska sta bili kar v ognju spriče teh obljub, pa sta kar z obema rokama volili gospede, ki so robantili na sitne financarje. Obljubiti in storiti pa je preveč. Gg. franciškanom, gre pač le za to, da uveljavijo svojo pest, ki doslej še ni našla prilike, da bi se praktično izkazala na Viču. Ampak ravno glede abstinence in alkoholizma lahko postrežemo z argumenti kntarjem, da jim ne bo všeč. Do danes še ni noben slovenski delavec pil tinte mesto črnega vina in pijanosti, kakor je to izvršil rimski doktor Marinko v Novem mestu pri Štamburju.

Kapitalistična politika je — profit.

Družabna potreba ne pozna zakona.

Kakor kdo seje, tako žanje. Kakor delavej volijo, to imajo.

Kapitalizem je edini resnični pekel, kateri je na zemlji. Proč s peklom!

MAKAR ČUDRA.

Maksim Gorkij:

(Dalje.)

Toda Danila mu je odgovoril: "To delajo samo pani, oni prodajajo vse od svojih svinj do svoje vesti, a jaz sem bil na vojni skupaj s Košutom in z ničemur ne trgujem!" Tedaj je oni zarjul in segel po sablji, toda nekdo izmed nas je vtaknil tlečo gobo v konjevo uho, in ta je zdiral proč s svojim junakom. Tudi mi smo se dvignili in šli dalje s taborom. Hodimo en dan, dva dni, in glej ga spaka — dohitel nas je! "Hej, ljudje", je dejal, "pred Bogom in pred vami je moja vest čista, dajte mi deklico za ženo: vse bom delil z vami, bogat sem silno!" — Ves je gorel od vznemirjenja in kot bilka v vetru je trepetal na sedlu. Mi smo začeli preudarjati. "No, hčerka moja, govori!" je zasmiral Danila v svoje brke. "Če bi šla orlica radovoljno v gnezdo k vranu, kaj bi bila tedaj?" nas je vprašala Radda. Danila se je zasmjal in mi vsi z njim. "Dobro, hčerka! Si-li slišal, hōspodar! Stvar noče iti izpod rok! Golobci si poišči — te so bolj popustljive." In odšli smo dalje.

In tedaj je zgrabil gospodar svojo šapko, in vrgel ob tla in je poskakoval tako, da se je zemlja zatresla. Vidil, taka je bila ta Radda, sokol moj!

"Da! Tako smo sedeli neko noč in poslušali — muzika je plula po stepi. Krasna muzika! kri je zagorela od nje v naših žilah in zdelo se je, kot bi nekam vabila. Vsem nam, kar nas je čulo, se je zahotelo po nečem takem, vsled česar bi nam ne bilo treba nič več živeti ali pa da bi živeli kot vladarji nad celo zemljo, — glej, taka je bila muzika — sokol!"

"A Ona je prihajala vedno bližje. Nenadoma se je prikazal iz temine konj, na njem je pa sedel človek in je igral, jahajoč proti nam. Obstal je pri grmadi, nehal igrati in nas je smehljaje pogledoval.

"Oho, Zobar, saj si ti!" je radostno vzkliknil Danila. Glej, tak je bil Lojko Zobar!

Brke so mu padale na pleča in so se pomešale z njegovimi kot iekle temnomodrimi lasmi, oči so mu žarele kot jasne zvezde, a njegov smehljaj — kot celo solnce, za Boga! Kakor da bi bil izkovan iz enega kosa železa in in njegov konj. Stal je kot ves preplavljen od krvi pri ognju in zobje so se mu blesketali, ko se je smehljaj! Ah, naj bodem proklet, če ga nisem vzljubil tako kakor samega sebe, še preden je izpregovoril z menoj kako besedo ali sploh opazil, da poleg njega tudi jaz živim na belem svetu!

Glej sokol, taki ljudje živijo! Pogleda ti v oči in zasunji tvojo dušo, in ti se tega niti najmanj ne sramuješ, ampak si še ponosen na to. V občevanju s takim človekom takoj tudi sam, postaneš boljši. Malo je takih ljudi, prijatelj moj! No, tudi dobro, da jih je malo. Če bi bilo veliko lepega na svetu, bi nič ne veljalo za lepo. Tako je! A poslušaj dalje!

Radda je govorila: "Krasno igraš, Lojko! Kdo ti je naredil tako zvonke in lepo doneče gosli?" A on se je zasmjal: "Jaz sam sem jih napravil! In nisem jih naredil iz lesa, ampak iz grudi mlade deklice, ki sem jo ljubil silno, a strune sem si spletel iz žil njenega sres. Še nekoliko lažeje gosli, toda jaz umejem držati lok pravilno v rokah! Vidiš?"

"Znauo je, da vsi skušamo takoj začetkoma zamračiti deklici oči, da bi ona ne zažgala našega srea, ampak da bi mi postali predmet njene tuže in hrepenjenja; glej, tako je storil tudi Lojko. A ni naletel na pravo. Radda se je obrnila in stran, zehnila in rekla: "Ljudje so pa govorili, da je Zobar pameten in spreten — kako vendar lažejo ljudje", in je odšla proč.

"Oho, krasotica, ti imaš pa ostre zobe!" je blisnil Lojko z oči in je skočil s konja. "Zdravstvujte, bratje! Tudi jaz sem prišel enkrat k vam!"

"Dobrodošel gost si nam, orel!" mu je odgovorila Danila. — Poljubili smo se, pogovorili in legli spat... Spali smo trdno. Zjutraj pa smo videli, da je Zobarjeva glava obvezana s žunjo.

Kaj je bilo to? Ah kaj! Konj ga je bil udaril s kopitom, ko je spal.

E, e, e! Dobro smo vedeli, kašen konj je bil to, in smo se muzali v brke; tudi Danila se je muzal. Kaj-li ni bil Lojko vreden Radde? Ne, to ne! Naj bo deklica še tako krasna, je vendar njena duša ozka in majhna, in če bi ji obesil pud*) zlata okolo vratu, bi vseeno ne bila nič boljša, kakor je v resnici. Da, da, tako je!

Tako je naše življenje in tako smo tudi živeli na onem kraju; naša tsvar je šla dobro izpod rok in Zobar je ostal pri nas. To ti je bil tovariš! Bil je moder kakor starec in je znal ogrsko in rusko čitati in pisati. Kadar je začel govoriti, nam je bilo, da bi rajši celo večnost nič ne spali, samo da bi poslušala njega! In igral je tako — ubij me strela, kot se njihče drug na svetu! Ko je vprvič potegnil po strunah z lokom — ti je vztrepotalo srce, ko je potegnil še enkrat — ti je zamrlo srce, a on je igral in se je smehljaj. Plakati in smejeti bi se ti hotelo zaeno, da si slišal njegove pesmi. Zdaj je lilo grenko ječanje izpod loka, ječalo je in prosilo pomoči, da ti je rezalo prsi z nožem. A zdaj zopet je pripovedovala stepla nebu bajke, tihe, otožne bajke. Nato pa je plakala deklica, poslavljajoča se od svojega ljubega — hrabrega molojci! Dobri molojce je klical deklici nasvidenje v stepi. In nenadoma — hej! Grmčice je zabrnela svobodna, živahna pesem in zdelo se ti je, da mora samo solnce na nebu začeti plesati po melodiji te pesmi! Glej, tak je bil, sokol!

Vsaka žila v tvojem telesu je razumela to pesem in ves si postal njen suženj. In če bi nam v takem trenutku zaklical Lojko: "k nožem tovariši!" — vsi bi stekli z noži proti onemu, ki bi ga nam bil pokazal. Vse je mogel narediti s človekom, in vsi so ga ljubili, silno ljubili, samo Radda ni pogledala mladec — junaka; pa kaj, če bi bilo samo to, — ona se mu je še celo posmehovala. Globoko je zadela v srce Zobarja, globoko! Z zobmi je škripal Lojko in močno je sukal brke; oči so mu gledale temnejše nego prepad in v časih je začarilo v njih nekaj, da se je groza polotila tvoje duše. Ponoči je odšel v daljno stepto smeli Lojko in do jutra so tam plakale njegove gosli, plakale in pokopavale Zobarjevo svobodo. A mi smo ležali, poslušali in premišljevali: kaj je storiti? In vedeli smo, da, kadar drvita dva kamna drug proti drugemu, ne smeš stopiti med nju, sicer te — zmečkata. Tako je bila stvar.

Nekoč smo sedeli vsi skupaj in smo se pogovarjali o svojih opravkih. Kmalu je postalo dolgočasno. Tedaj je poprosil Danila Lojka: "Zapoj nam, Zobar, pesmico, razveseli našo dušo!" Lojko je pogledal na Raddo, ki je ležala nedaleč proč od njega z navzgor obrnjenim obrazom ter gledala proti nebu, in je začel ubirati strune. Tedaj pa so začele gosli govoriti, kakor da bi bile v resnici dekličje sree! In Lojko je zapel:

Hej — hop! Gori mi v duši ognja žar,

A stepla je tako široka!

In čil moj vrani konj je kot vhar in trdo jeklo mi je roka!

Radda je okrenila glavo, vstala pokonec in se nasmejala peven v oči. Zobar je vzplamtel kot jutranja zarja.

Hej, hop — hej! Sodrugi tovariš ti!

Le zdirjaj v daljno mi ravan!

Nad stepto se meglá mračí,

A tam nas čaka svetli dan!

Hej — hop! letim in srečam ga,

Ko v svetli žrak vzkipi!

Glej, da ob žaru meseca

Ti griva ne zgori!

Ta ti je znal peti! Tako ne poje dandanes nihče več! Ali Radda je govorila, kot bi preečala vodo:

"Bolje bi storil Lojko, če bi ne letal tako visoko, znaš še strmo pasti, z nosom v lužo, in zamažeš si brke, pazi dobro!" Kot zver jo je pogledal Lojko, a rekel ni ničesar — zdržal se je mladec — junak in je pel:

Hej — hop! Takoj napoči jutra soj,

A jaz s teboj bi naj še spal

Ej, hej! V sramoti bi tedaj s teboj Se v ognja, plámenu zažgal!"

"To je pesem", je dejal Danila, "še nikdar nisem slišal take pesmi; vrag si naj takoj napravi pipo iz mene, če se lažem!" — Stari Nur je zamigal z brki in skomiznil z ramami. Nam vsem je segala do duše smela pesem Zobarjeva! Samo Raddi ni bila všeč.

"Tako je nekoč evilil komar in je hotel sponašati orlov krik", — je dejala; bilo je, kot bi nam vrgla sneg v obraz.

"Morda hočeš-li. Radda, okusiti bič?" je dejal Danila in se je sklonil k njej, a Zobar je vrgel svojo šapko ob tla in je govoril ves teman kot zemlja:

"Stoj, Danila! Ognjevitemu konju je treba ječkene uzde! Daj mi svoje hčerko za ženo!"

"To je bila pametna beseda!" — se je nasmehljal Danila, — "le vzemi jo, če io le moreš in hočeš!"

"Dobro!" je dejal Lojko in je rekel Raddi:

"No, deklica, poslušaj me malo in ne bodi prevzeta! Ze mnogo tvojih sester sem videl, ej mnogo! A niti ena mi ni tako razvnela mojega srea kakor ti. Ej, Radda, zaslužila si mojo dušo! In kaj sedaj? Kar mora biti, to se bode zgodilo, in... ej! Ni takega konja, na katerem bi bilo možno pred samim seboj bežati!... Vzajem te za ženo pred Bogom, svojo častjo, tvojim očetom in pred vsemi temi ljudmi. A glej, da me ne oviraš v svobodni moji, ker jaz sem svobodnen človek in bom živel tako kakor sam hočem!" — in šel je proti njej, stisnil zobe in zahlisnil z očmi. Videli smo, kako je stegnil roko proti njej — mislili smo, da je obrzala Radda z uzdo stepnega konja! Nenadoma pa smo videli, kako je zamahnil z rokami in padel s tilnikom na tla!

"Kakšno čudo je bilo to? Kot da bi bila svinčenka vdarila v sree mladec. A bila je Radda, ki mu je zapletla jermenasti bič okoli nog in ga potegnila k sebi, — zato je padel Lojko.

In deklica je zopet ležala nepremično in se je le tiho muzala. Gledali smo kaj se bode zgodilo, s Lojko je sedel na tleh in je stiskal glavo z rokami, kot bi se bal mu takoj poči. Nato pa je vstal tiho in je šel v stepto, ne da bi koga pogledal. Nur mi je šepnil: "Pazi nanj!" In splazil sem se v štepo za Zobarjem v nočni temini. Tako je bilo, sokol!"

Makar je iztrkal pepel i pipe in jo je začel znova basati. Jaz sem se zaval v čekmenj in leže sem opazoval njegovo staro obličje, očrnelo od solčnih žarkov in vetra. Resno in strogo je majal z glavo in je nekaj mrmral-predse; goste, sive brke so se mu tresle in veter mu je razmršil lase na glavi. Bil je podoben staremu hrastu, ki ga je bil zašel blisk, a je še vedno močan in krepak ter ponosen na svojo silo. Morje je šepetalo kakor poprej z bregom, in veter je še vedno raznašal njegov šepet po stepi. Nonka že ni več pelja, in po nebu se podedi oblaki so naredili jesensko noč še temnejšo in strašnejšo.

Lojko je stopal korak za korakom s sklonjeno glavo in s po-bešenimi rokami kot beč; ko je dospel do prepada ob potoku, je sedel na kamen in je začel ječati. Tako je ječal, da se mi je sree s krvjo zalilo od sočutja, a vseeno nisem stopil k njemu. Z besedami ne utešiš gorja — nili res! Da, da! Sedel je eno uro, sedel je drugo, tretjo in ni se premaknil.

Tudi jaz sem ležal nedaleč stran. Noč je bila svetla, mesec je oblival celo stepto s srebrm in daleč naokoli se je vse različno videlo.

Nenadoma sem zapazil: od taborišča je urno prihajala Radda. Vzradostil sem se, zelo vzradostil! — pomisli — bila je smela, krasna deklica ta Radda! Stopila je k njemu, on ni slišal. Položila mu je roko na ramo; Lojko je vztrepetal, zmaknil roke od obraza in je dvignil glavo. In kako je naenkrat skočil pokonec in zgrabil na nož! Oj, zabodel bo deklico — videl sem in sem hotel poklicati tabor na pomoč, teč k njima, kar slišim.

(Dalje pride.)

*) Pud=40 funtov.

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKI TOREK.

— Lastnik in izdajatelj: —

Jugoslovanska delavska tiskovna družba v Chicago, Illinois.

Naročnina: Za Ameriko \$2.00 za celo leto, \$1.00 za pol leta. Za Evropo \$2.50 za celo leto, \$1.25 za pol leta.

Oglaš po dogovoru. Pri spremembi bivaliča je poleg novega naznaniti tudi stari naslov.

Glasilo slovenske organizacije Jugosl. socialistične zveze v Ameriki.

Vse pritožbe glede nerednega pošiljanja lista in drugih nerednosti, je pošiljati predsedniku družbe Fr. Podlipcu, 5039 W. 25. Pl. Cicero, Ill.

PROLETARIAN

Owned and published every Tuesday by South Slavic Workmen's Publishing Company Chicago, Illinois.

Subscription rates: United States and Canada, \$2.00 a year, \$1.00 for half year. Foreign countries \$2.50 a year, \$1.25 for half year.

Advertising rates on agreement.

NASLOV (ADDRESS): "PROLETAREC"

4006 W. 31. STREET, CHICAGO ILLINOIS.

Telephone: LAWNDALE 9677

KDO SE TEPE ZA MEKSIKO.

Slika izza kapitalističnih kulis.

(Konec.)

Nasprotno je pa Anglija takoj pripoznala Huerto in njegovo nasilno vladu. Zakaj? Zato — kar je že povsod javna tajnost — ker ima lord Cowdray, glava Pearsonovega sindikata, vplivno besedo v britanski politiki.

Cowdrayevi interesi olja so zelo blizu britanske admiraltete. Cowdray je kakor Jay Gould, kateri je bil republikanec med republikanci, demokrat med demokrati, neodvisnjak med neodvisnimi, toda vselej in povsod za Eric železnico. Cowdraya niti malo ne briga, katera politična stranka vlada na Angleškem. On je prepričan sedanega mornaričnega ministra lorda Winstona Churchilla, da je najboljši, če še na drednotkah in križarkah angleške mornarice vporablja petroleje za gorivo. Toda, kje dobiti petroleje?

To je bilo lahko. Cowdrayev sindikat v Meksiki ga zamore preskrbeti. V Meksiki je petroleja za stoletja. Na olje v drugih državah, recimo v Zedinjenih državah ali kje v Evropi, se Anglija ne more zanašati, kajti tam gospodarji z oljem Rockefellerjev trust. Zato mora angleška vlada podpirati Cowdraya in njegove koncepcije v Meksiki z namenom, da si osigura stalno zalogo goriva za svojo mornarico, ki bo neodvisna od ameriških interesov. Ali ni to jasno? Churchill je seveda podpisal Cowdrayev načrt in mu dal privilegije, da sme zalagati mornarico z oljem. Obenem je angleška vlada pripoznala Huerto in imenovala za Meksiko poslanika, kateri je intimen prijatelj Cowdraya in Huerta in nasproten stališču washingtonske vlade.

Tako je nastala vojna za olje v Meksiki med Cowdrayem in Waters-Pierce Co. Zadnja je bila poražena. Standard Oil Co., toda ko je lani vlada "razpustila" trust olja, je Henry Clay Pierce postal neodvisen gospodar petrolejskih posestev v Meksiki in glavni konkurent Cowdrayevoga sindikata. Standard Oil seveda tudi poskuša prilastiti si čimveč mogoče oljnatih vrelcev v Meksiki, ampak do sedaj je moč Rockefellerja tamkaj še neznan. Pierce je bil prijatelj Madera, a sedaj — kakor se čuje — podpira Carranzine konstitucionaliste. Pierce in Rockefeller dobro znata, da bo Cowdray vodilna figura v kontroliranju petrolejskih vrelcev v Meksiki, če zmaga Huerta in ostane predsednik. In nikjer na svetu ni tako bogatih petrolejskih vrelcev, kakor ravno v Meksiki.

Tako se torej vrši velika mednarodna igra za carstvo olja. Anglija igra za neodvisno zalogo olja za svojo mornarico in Zedinjene države nasprotujejo Huerti in s tem Cowdrayevemu sindikatu. Razumljivo je, zakaj se Nemčija v tej igri bolj približuje Zedinjenim državam, kakor Angliji. Nemčija namreč ne mara, da bi diplomatičnim potom pomagala povečati še itak veliko moč britanske mornarice.

Vprašanje še ostane, da li v tej igri za olje predsednik Wilson in

državni tatjnik Bryan na prvem mestu podpirata Standard Oil in Pierceve interese ali pa delujeta na prvem mestu — kakor se zdi na hip — za pomirjenje Meksike. Naj bo eno ali drugo, ameriški magnatje olja imajo korist od washingtonske politike v tej zadevi. Dokler Wilson podi Huerto, tako dolgo dela ravno ta, kar hoče Pierce in Rockefeller. In če tudi Wilson vodi meksikansko politiko zgolj iz stališča humanitete, da bi prinesel Meksiki mir in redno vladu, tega le ne mara, da bi se onkraj Rio Grande vgnezdil angleški kapitalizem na škodo ameriškim kapitalizem. Wilson je namreč kapitalističnega mišljenja — dasiravno si razlaga kapitalizem bolj primitivno — in kot tak je dolžan zagovarjati interese ameriških kapitalistov.

To je istinita slika izza kapitalističnih kulis. Pred kulisami gleda svet revolucijo za revolucijo. Večne zarote, zavratne umore, pože — gleda Huerto, Carranza, Diaz, Zapato in ostale pritikavce tam doli. Toda za kulisami se pa skriva britanska mornarica, cesarstvo olja. Cowdray, Pierce, Rockefeller in ostali veliki bogovi pred oltarjem moloha profita. In kakor ti veliki bogovi za kulisami vlečejo "špagice", tako plešejo gori omenjene figure pred kulisami.

RAZVOJ AMERIŠKE DELAVSKE ZVEZE.

Vsa velika telesa se razvijajo počasi, toda razvijajo se le. To velja tudi za American Federation of Labor. Zadnji zbor v Seattle je ponovno pokazal, da je ta velika organizacija v zdravem razvoju: pokazal je tudi, da ta razvoj pod pritiskom kapitalističnih razmer ne more drugam kakor v isto smer, kamor stremi razredno zavodno delavstvo. To je čisto naravno in v danih razmerah ne more biti drugače — saj za sedanjo dobo ne.

Da ne bo kdo mislil, da s tem odobravamo taktiko Gompersa in njegovih trabantov ali da se morja strinjamo s formo craft-unionizma, povemo obenem, da po našem mnenju gre razvoj A. F. of L. ravno nasprotno smer — razvoj vodi v industrielni unionizem, ker drugam ne more iti. Pogledimo simptome tega razvoja. Federacijski sistem za železniške delavce, katerega je ta zbor še bolj podkreplil, je dokaz, da "crafti" v železniški industriji presedajo tudi že Gompersovi kliki, kolikor je nazadnjaška. Ravno tako je v grupiranju unij v pivovarniški stroki. Večne razprtije med bratski unijami radi področja strok ilustrirajo jasno, da organizirano delavstvo čuti čimbolj potrebo po skupnosti v raznih industrijah. In te razprtije bodo vedno večje in ostrejšje čim dlj bo A. F. of L. zavlačevala industrično formo. To so simptomi industrielnega razvoja.

Politično akcijo je letošnji zbor seveda ovrzel. Tudi ta stvar gre polagoma. Dejstvo samo, da zbor kaj takega razpravlja, že dokazuje lep napredek. Organizacija je sicer dovolj zrela za politično akcijo, toda vodilni elementi, ki določajo oota A. F. of L. ne razumejo potrebe za tako akcijo. Tam leži vse krivda. Toda ti elementi bodo odločevali vedno. Zbor je podpisal žensko volilno pravico in to je po mnenju Gompersa dovolj za enkrat. Drugo leto, tretje leto in tako dalje bodo se pa že čuli na zborih drugačni glasovi glede politične akcije.

Bodočnost ameriške delavske zveze je naša. Dasiravno se njena pota še daleč od začetne poti razrednozavednega delavstva, čas ni določil, ko se bodo pota stnila v eno pot. Tak je njen razvoj. Ne spamet bi torej bila, da napredno delavstvo v svoji nestrpnosti obsoja to organizacijo na pogin in sili na dan tekmovalne unije, ki naj izvrše atentat in radikalni preustroj v enem dnevu. Preustroj A. F. of L. mora priti od znotraj, iz organizacije same, ne pa od zunaj. Zato je dolžnost socialističnega delavstva, da gre v A. F. of L. in v njenih vrstah s konstruktivnim — ne s destruktivnim — delom polagoma dela za preustroj. Razvoj bo že podrč, kar je času preživelega. Gompersi bodo šli en za drugim; šli bodo "crafti" in šel bo nazadnjaški duh političnega beraštva. Ostala bo organizirana masa, katera bo z vsakim letom

bolj zavedna. In tako bo Američan Federation of Labor enkrat — v bližnji bodočnosti — morda ne bo treba čakati deset let — močna industrična unija s političnim programom socialistične stranke — hrbtenjača delavskega gibanja v Ameriki, ob kateri se bodo razbile vse kapitalistične stranke.

ZAKAJ SOCIALIZEM RASTE.

Glasom najnovejšega poročila zveznih statistov za delo (United States Bureau of Labor Statistics) so poskočile cene živilom v Zedinjenih državah v zadnjih štirinajstih letih povprečno za 66 procentov.

Mleko je v tem času podražalo v cenah na drobno za 38.8 odstotkov; slanina za 39 odstotkov; svinjina (pork chops) za 124 odstotkov; okrogli steak za 108 odstotkov; prekajena šunka za 92 odstotkov; sirloin steak za 75 odstotkov; kuretina za 73 odstotkov; mast za 69 odstotkov; jajca za 66 odstotkov; koruza za 60 odstotkov; surovo maslo za 41 odstotkov. Edino sladkor je cenejši nekaj čez dva odstotka. V ostalem so pa cene vsem živilom narasle — kakor rečeno — povprečno za 66 odstotkov.

In cene še vedno rastejo in obljublja se nam, da bodo še raste. Kakor kažejo poročila, "ni nobenega upanja za gospodinje".

Kaj pa delavske plače? Ali so v tem času — v štirinajstih letih — tudi kaj narasle? Da; narasle so pač, toda le za — 22 odstotkov. Tako poročajo zvezni statisti in oni morajo znati. Iz tega torej sledi, da je delavec po štirinajstih letih na boljšem 22 procentov na plačah, toda plačati pa mora za živila 66 procentov več, valedesar je v "luknji" za okrog 40 procentov.

Tekom rečne dobe se je pa takozvano narodno bogastvo naše republike pomnožilo od sto milijard na okrog stointrideset milijard dolarjev.

Kdo je ustvaril to bogastvo? Delo! Ustvarili so ga delavci s svojim koristnim delom. Kam je šlo to bogastvo? Kdo ga ima? Kapitalistični razred! Delavci, ki so istega producirali, nimajo nič od tega. Delavci imajo danes manj kakor so pa imeli leta 1899 — štirideset odstotkov imajo manj in imeli bodo vedno manj.

To so torej tiste razmere, ki jih imenujejo apologeti in drugi za govorniki sedanjega sistema "da so nekaj čisto naravnega, da drugače ne more biti, da je tako po božji volji itd." — To si tiste razmere, ki povzročajo štrajke, izprtja, delavske boje, izgrede, masakriranje delavcev in vedno silnejši klic po socialni revoluciji. To so tiste razmere, ki so rodile, še rodijo in bodo rodile socialiste in ki pripravljajo zla socializmu.

Naši nasprotniki to sami priznajo. Večkrat ta ali oni blekne: "Da bi se le izboljšale razmere, tedaj bi lahko uničili socialistično gibanje". Kdo bo izboljšal razmere? Ali jih zamorejo kapitalisti izboljšati? Ne! V mejah sedanjega sistema je nemogoče izboljšati razmere. Ako povisajo kapitalisti plače tako visoko, da bodo dosegle visoke cene živil, bo trpel profit, zato kapitalisti ne bodo nikdar storili tega. Če kapitalisti zvišajo plače, povisajo na drugi strani v dvojni meri cene živilom in delavskemu produktu v obče, tako da dobijo nazaj kar žrtvujejo pri plačah. Tako delajo kapitalisti vedno in bodo delali, dokler bo obstal kapitalistični sistem. Delavske plače vedno capljajo za cenami živil in drugih potrebščin. To je videl Karl Marks že pred tridesetimi leti, ko je zapisal, da kapitalistični sistem je nezmožen nahraniti svoje lastne sužnje.

Današnje razmere so take, da čimveč delavci producirajo, tem manj dobijo in tembolj stradajo. Moderni kapitalizem je s pomočjo gigantne in čudezne masinerije izboljšati proizvajanje v vsaki najmanjši stvari; toda distribucija ali razdeljevanje produkta se pa ni izboljšalo niti za picico. Kaj nam delavcem pomaga, če imamo danes masino, katera izdelava v eni uri ravno toliko parov čevljev kolikor jih je moglo 20 čevljarjev v enem dnevu, če pa čevlji romajo v skladišče in tam leže cela leta čakajoča na ugodno ceno.

Delavci v splošnem seveda tega ne razumejo. Zato štrajkajo in

rebelirajo in končno plačajo svojo nevednost s tem, da jih zapirajo in streljajo na nje. Kapitalist ošabno pravi, da ne da večje plače, pa naj bodo živila še tako draga. In svojo trdovratnost podpre s puškami in bajoneti ter tepe nezadovoljne delavce z — drugimi še bolj nevednimi delavci, s skebi. Ko pa končno le mora zvišati plače, zviša kapitalist obenem tudi cene živilom in ne izpuhni nič. Delavci pa gredo nazaj v sužnost ne vedoč, da so osleparjeni.

Toda mnogi vedo, da so osleparjeni in razumejo razmere, ki jih tepejo. Teh zavednih delavcev je vedno več in to so socialisti. Zato pa socialisti raste in bo rasel. Socialisti zahtevajo, da med dnu sistem mora iti. Edinole delavci bodo izboljšali delavske razmere in nihče drugi. Delavci morajo odpraviti mezni sistem, vzeti produkcijo in distribucijo v svoje roke in urediti oboje tako, da se bo produciralo le za porabo ne pa za profit. Producirati morajo vsi, ki so zdravi in zmorni in proizvajajo naj se le toliko kolikor ljudje sproti potrebujejo. Na ta način, kadar bodo proizvajali vsi zdravi in zmorni člani družbe, bo zadostovalo le par ur dela na dan in ker bo produkt lastnina vseh, bo vsakdo preskrbljen z vsem, kar potrebuje. In to bo socializem.

Kadar bodo vsi delavci dobro razumeli, kaj je socializem, bo kmalu konec kapitalizma.

Ameriška delavska zveza kliče rim. duhovščini: "Roke proč!"

Ameriški rimo-katolicizem — požrešen in nikdar sit — se je vrzel na največjo delavsko organizacijo v Ameriki, na American Federation of Labor. Toda odgovor je prišel takoj, kratak in sva-reč odgovor: "Roke proč od delavskih unij!"

Prič v zgodovini delavskega gibanja v Zedinjenih državah se je letos rimska cerkev oficijelno vmešala v to gibanje. Cerkev je poslala na zadnji zbor v Seattle svojega reprezentanta v osebi škofa Carrola iz Helene, Mont., kateri je formalno kot gost zastopal Federated Catholic Societies of America. Ta škof je v svojem govoru na zboru zagrozil delegatom, da bo rimska cerkev v Ameriki organizirala svoje katoliške unije čez A. F. of L. ne ustavi socialističnega naraščanja v svojih vrstah.

Zbor je škofu takoj odgovoril in sicer v obliki resolucije, katero je predložilo zastopništvo pristanišnih unij in svrhu preiskovanja takozvanih krščanskih unij v Evropi. Resolucijski odsek je resolucijo priporočil in izjavil med drugim sledeče:

"Odslek je prepričan, da nič bi ne bilo bolj škodljivega za delavsko gibanje kakor vmešavanje verskih uprašanj."

Emil Arnold, zastopnik unije bervarjev v Chicagu, kateri je govoril v imenu resolucijskega odseka, je rekel:

"Cerkev je organizirala svoje unije v Evropi zato, da skebajo kadar so bona fide strokovne unije v stavki. Takozvane krščanske unije niso nič drugega kakor skebke organizacije za delodajalce. Ob času štrajka premogarjev v Nemčiji so katoliške unije prevzele mesta štrajkarjev pod zaščito vojaštva. Ravno to poskušajo tudi na Angleškem. V Dublinu na Irskem je rimska duhovščina brnila štrajkarjem odposlati otroke v druga mesta, samo da bi razbila stavko."

Zbor je sprejel resolucijo z odsekovo izjavo vred in s tem je odgovoril rimskim škofom, duhovnikom in apostolom "Kristusove milice", da naj drže svoje prste proč od delavskih unij. Seveda na zboru je bilo nekaj delegatov, ki bi bili škofu Carrolu najraje obzliali čevlje, toda niso dobili besede.

Sedaj priznava tudi senator Thomas iz Colorada, da socializem prinaša svetovni mir. V svojem govoru v zveznem senatu pred par dnevi je dejal sledeče: "Vladarji napovedujejo vojne, toda ljudske mase nasprotujejo med narodi in protest socialistov proti armadam in mornaricam nudi najvažnejše posredovanje za svetovni mir v sedanjem stoletju. Ako socializem ničesar drugega ne stori, pridobil si je že s tem pravico do obstanka."

BELEŽKE

Kardinal Gibbons je dal "znat" zadnji teden, da mora biti ljudstvo Zed. držav hvalečeno bogu, ker imamo tako lep mir in pa prosperiteto! Kardinalu ni zameriti. Star je že, gluh in slep; iz svoje palače v Baltimore ne vidi nikamor. Med tem pa divja civilna vojna v Michiganu in v Coloradu. Ameriški kozaki nabadajo in streljajo neoborožene delavce in onečaščajo žene in dekleta. Kapitalisti ošabno gazijo delavska prava in obsojajo delavce na brezposelnost in stradanje. Draginja raste. Cene živilom lete v nebesa in žene delavcev organizirajo bojkot želodev. Lep mir in prosperiteta! Staremu kardinalu ni zameriti. Slep je in gluh! Zameriti pa je tistim proletarcem, ki mislijo, da kardinal govori resnico.

V Denveru, Colo., je neki lokalni list prinesel sledeči oglaš: "Potrebuje li kdo sužnjig? Zdej ima priliko, da ga dobi. Jaz moram jesti in delat bom pridno." — Oglaševalce se piše John Niemand in povedal je, da že 14 mesece išče dela, pa ga ne more dobiti. "Če bi bil konj" — pravi — "imel bi hlev in vsakdanjo hrano. Tako pa, ker sem človek, ne dobim nič. Sedaj pa hočem biti človeški konj in delat bi trdo kolikor morem, samo da dobim košček kruha in prostor za prenočišče." Prosperiteta! Kapitalistično krščanska prosperiteta!

Kranjski Janez je po navdih-njenju brezverca Carnegija postal materialist in zdaj poje božansko slavo dolarju. "In God we trust" stoji na dolarju, da je dolar bog in bog je dolar! To je namreč vera kapitalista, vera Carnegija in vera Kranjskega Janeza.

Janez bi rad prikazal svojim "braveem", da so Zedinjene države že od svojega rojstva papeževa kolonija in guvernerji ter predsedniki so mu "junaki, učenjaki in slavni možje" — hahaha! — zato ker v svojem formalnem razglasjanju nekaterih narodnih praznikov rabijo besedo bog. O, kako si ti Janez majhen! Take termine rabijo tudi protestantje — Wilson je protestant — in pristaši drugih ver. Kaj pa je s tem pomagano rimstvu? Ali pravzaprav: kaj je s takimi predsednikovimi razglasitvami pomagano lačnim želodecem delavcev? Ali jih to nasiti? Janez, pojdi se solit!

Washington! Lincoln! Kako se more bedasti Janez sklieevati na ta dva slavna moža, ki sta se proslavila s čini, katere rimska cerkev preklinja? Washington je bil revolucionar, kateri je vodil krvavo revolucijo proti britanski monarhku. Rim je bil takrat kakor je še danes proti vsaki revoluciji ljudskih mas. Lincoln je razlatal sužnjedrže zasebne lastnine v obliki zamorskih sužnjev. Rim je bil takrat kakor je še danes proti razlatalitvi: Rim zagovarja zasebno lastnino kot sveto in nedotakljivo. Skupna vrednost črnih sužnjev ob času civilne vojne se je računala med sužnjedrže na pet milijonov dolarjev. Lincoln pa jim je teh pet milijonov odpilnil v nič. Washington in Lincoln sta bila največja prekucaha in radikalec svoje dobe. Če bi danes živela, bila bi socialistka in borila bi se za neodvisnost tlačnih in zaslužjenih mas kakor sta se borila takrat. Seveda, če bi živela danes, napadali in psuvali bi ju rimski hlapeci a la Janez kakor napadajo socialiste, ki nadaljujejo Lincolnov boj za gospodarsko neodvisnost tlačnih in zaslužjenih proletarskih mas. Washington in Lincoln bosta živela v spominu raznih rodov, ne zato če sta imela kako vero v božanstvo ali ne, temveč radi svojih velikih in slavnih činov. In dokler bo živel spomin na Lincoln, ne bo tudi pozabljeno, da je bil slavni osvoboditelj zamorskih sužnjev zavratno umorjen od roke katoličana Bootha!

Beggora! Janez še vedno psuje — škofa. Ponavljamo, kar smo že rekli: ovrzi, ovrzi, Janez to, kar je škof govoril v dotični debati. Imena so v tem slučaju postranska stvar.

V Mariboru na Štajerskem izhaja list "Slovenski Gospodar", ljudstvu v pouk in zabavo. V številu 44 od 30. oktobra poučuje in zabavlja svoje čitatelje o ameriški socialistični stranki tako-le:

Socialna demokracija v Ameriki naslazuje: Iz ameriškega rdečega časopisja se izve, da so izgubila socialistična društva v Ameriki tekem enega leta 45 tisoč članov. V tem času so prenehali izhajati 4 rdečarski časopisi. Tudi v Ameriki prihaja delavstvo počasi do spoznanja, da je ni bolj sleparske stranke, nego je socialistična. Da bi le tudi naše delavstvo kaj kmalu to uvidelo!

Ameriška socialistična stranka je po zadnjih predsedniških volitvah v resnici padla na članstvo, toda kdor trdi, da je članstvo padlo vsled tega, ker delavstvo ne mara socializma, se korenito vara. Tako mnenje samo dokazuje, kako malo poznajo ljudje pri Slovenskem Gospodarju politične in gospodarske razmere v Ameriki. Socialistična stranka v Ameriki ni bila kvalitativno nikdar boljša kakor je sedaj, ko šteje nad 100.000 dobrostojećih članov.

Toda "Slov. Gospodar", ki bi rad videl, da bi "naše" delavstvo kaj kmalu uvidelo, da v socializmu ni rešitve, ima poleg te note še eno drugo, ki jasno kaže, kako so ljudje pri S. G. poleg nevednosti tudi nedosledni.

List piše:

Slovani v Ameriki. Po najnovejšem poročilu se nahaja v Ameriki več kot 4 milijone Slovanov. Poročila pravijo, da se slovanski delavci neusmiljeno izrabljajo. Na Ogrsko, Hrvaško, Kranjsko, Štajersko in Češko se vračajo delavci iz Amerike ki so popolnoma izdelani, premnogi tudi pohabljeni. Amerikanski delodajalci se je izrazil: "Hočem popolnoma sveže ljudi iz starega sveta. Kadar so do umiranja izmožgani, lahko dobim novo blago."

Kaj so hoteli stem povedati ljudje pri Slov. Gospodarju? — V prvi noti so opsovali slovenske delavce v Ameriki, ki se bore za predugačenje gospodarskih razmer, o katerih sam piše v drugi noti in stem prizna, da obstoje. Ali more ljudstvo takemu listu kaj verjeti, ki govori o delavskih interesih dvorezno? Mislimo, da ne! — Seveda, mi razumemo Slov. Gospodarja; on misli reči, da slovenski podjetniki niso taki kot ameriški. — Oh sankta simplicitas! Ali so Kranjski — odnosno slovenski podjetniki v resnici kaj boljši od ameriških? No sir! Tisočkrat slabšeji so, kajti ameriški kapitalist je v primeri s slovenskim podjetnikom velik žentle men, ki kar odkrito prizna kaj namerava z delavci, med tem ko starokranjski podjetnik izžema ljudstvo pod krinko vere in narodnosti. Mariborski ljudje nimajo prve nobene pravice zabavljati čez ameriške kapitaliste, dokler v drugi koloni zabavljajo čez slovenske zavodne delavce doma in v Ameriki. Slov. Gospodar je stem razkril samo svojo jezuitsko hinavščino! Fej!

Za Janeza v Jolietu bi bilo dobro, da bi podučil svojega sorednika-greenhorna alias Drobntičarja, da jepredsednik Roosevelt dal odpraviti na cekinih napis "In God we trust", ker ta napis profanira božanstveno misel, in da so takoj zarjovelji farji, da ta napis mora ostati na cekinih, ker verjamejo le v tolar, da ga ne bo v vsaki številki tako dosledno blamiral.

Drobntičar piše, da sta Washington in Lincoln verjela v boga. Seveda! Ali verjela nista v takega boga kot verjameš ti, ker po naukih tvoje cerkve sta bila krivoverca in če bi živela v dobi, ko je tvoja cerkev imela neomejeno oblast na svetu, bi bila plačala vero v svojega boga z življenjem na gredah. Ali ni res tako Janez?

"Amerikanski Slovenec" piše in poroča, kako socializem propada v Evropi. Njegov bratec "Slovenec" v Ljubljani pa poroča, kako propada socializem v Ameriki. Zakaj se neki oba bratec tako strašno trudita in pobijata socializem, če je povsod propadel? O mrtvih se ne govori!

"Ven na farml!" se glasi resilni klic. Zakaj pa farmerski sinovi hodijo v mesta za delom?

Jugoslavanska socijalistična Zveza v Ameriki.

EKSEKUTIVA:

Filip Godina, B. R. Savić, Frank Petrić, M. Lučić, Fr. Aleš, M. Polovina, J. Krpan, Z. Bajković, M. Vrkijan, Alex Dubravac, Frank Hren. Ilija Šušnjarić, gl. tajnik, 111 Market St., Chicago, Ill. Seje eksekutive se vsaki prvi četrtak v mesecu ob 8 uri zvečer.

NADZORNI ODBOR:

Mike Mavrič, Chicago, Ill., Frank Novak, Milwaukee, Wis., John Zvanut, Chicago, Ill., Nick. Hinich, Milwaukee, Wis., Dimitar Ekonomof, Gary, Ind.

ODBOR ZA UPRAVO ZVEZNE TISKARNE

G. Berger, Jos. Zaverčnik ml., B. R. Savić, I. Steiner. — Vse informacije o tiskarni daje tajnik tega odbora Jos. Zaverčnik ml., 2821 So. Crawford Ave., Chicago, Ill.

Klubi, ki žele govornike, naj se obrnejo na gl. tajnika.

ARKANSAS: — 53. Jenny Lind, Ark.—Jugosl. soc. klub, taj. Anton Pečar, R. F. D. 3, Box 147. 107. Huntington, Ark.—Jugosl. soc. klub, tajnik Fr. Senger, R.F.D. 191.

CALIFORNIA: — 65. Oakland—San Francisco, Cal.—Jugosl. Soc. Udruž., tajnik B. Markovich, 846 Jackson St., W. Oakland, Cal.

ILLINOIS: — 1. Chicago, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Podlipec, 5039 W. 25th Place, Cicero, Ill.

4. La Salle, Ill.—Jugosl. soc. skupina, tajnik John Rogel, 1037 — 2nd St. 6. Chicago, Ill.—Jugosl. Soc. Udruženje, tajnik Blaž Jakopec, 1530 So. Centre Avenue.

20. Chicago, Ill.—Jugosl. soc. udruženje, taj. Petar Kokotovich, 2296 Clybourn Avenue.

39. Oglesby, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Fr. Alauf, Box 67. 45. Waukegan, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik John Zakovšek, 427 Belvedere St., organizator J. Petrović. Seje vsako zadnje nedelje v mesecu ob 9 uri dopoldne v dvorani John Strazišarja.

46. Panama, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Joe Ferjandič, box 10. 50. Virden, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Sim. Kaudič, Box 631. Seje vsake 2. in 4. nedelje v mesecu ob 8 uri zjutraj v Union Hall.

68. East St. Louis, Ill.—Jugosl. socialistično udruženje, tajnik John Badalich, 211 Exchange. 60. Cicago, Ill.—Jugosl. socialistično udruženje, tajnik S. Sekulich, 3247 Fernal ave.

64. Livingston, Ill.—Jugosl. socialistični klub, tajnik Frank Krek, P. O. 67. Springfield, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Karl Welletz, 431 W. Madison St.

Witt, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik John Tavornik, Box 136. 92. Zeigler, Ill.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik M. Vidakovich, Box 166. 106. De Pue, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Jos. Omerza, Box 651.

109. Granite City, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Stef. Egedušić, Box 38. 110. Staunton, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Jak. Končina, Box 658. Organizator Fr. Jerkić.

115. Buckner, Ill.—Andrew Barnich. 120. So. Chicago, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Pretnar, 11256 Fulton Av. 121. E. St. Louis, Ill.—Jugosl. soc. Udruž., tajnik R. Vizintin, 3217 Louisiana Bl.

126. Peoria, Ill.—Jugosl. soc. udruž., taj. M. Markšić, 2006 So. Adams St. 128. Nokomis, Ill.—Jugosl. soc. klub, tajnik Matt Skinner, Box 607.

IDAHO: — 125. Mullan, Ida.—Jugosl. soc. klub, taj. John Mohorich, Box H.

INDIANA: — 25. Indianapolis, Ind.—Jugosl. soc. skupina, tajnik John Markich, 731 N. Warman St.

41. Clinton, Ind.—Jugosl. soc. klub, tajnik Victor Zupančič, box 421. Organizator L. Prašnikar. Seje so vsako prvo nedeljo ob 5 uri popoldne.

63. Gary, Ind.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Ant. Juki, Box 401.

KANSAS: — 30. Breezy Hill, Kans.—Jugosl. soc. skupina, tajnik M. Smolnik, R. R. 2, b. 208. 31. West Mineral, Kans.—Jugosl. soc. skupina, tajnik John Goršek, box 211, W. Mineral, Kans.—Seje so vsako 2. in 4. nedeljo v mesecu ob 2 uri popoldne v E. Mineral, dvorani št. 6.

34. Frontenac, Kans.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Thom. Kopsič, box 163. 80. Franklin, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Vegel, Box 38.

81. Skidmore, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Cemažar, Box 34. 82. Carona, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnik Blaž Mezori, Box 162.

91. Stone City, Kans.—Jugosl. soc. klub, tajnik Mike Maček, Box 484.

MICHIGAN: — 48. Calumet, Mich.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Jos. Ozanich, 407½—5th St. 61. Detroit, Mich.—Jugosl. soc. udruž., tajnik S. Miroslavjevič, 1208 Rivard St. 88. Detroit, Mich.—Jugosl. Udruž., tajnik Vaso Perinac, 542 Monroe St. 114. Detroit, Mich.—Jugosl. soc. klub, tajnik Thos. Petrič, 333 Hendrie St.

MINNESOTA: — 22. Chisholm, Minn.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik M. Maurin, box 223. 54. Aurora, Minn.—Jugosl. soc. klub, tajnik J. G. Mihelich, Box 251. 119. Biwabik, Minn.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Mahnich, Box 332.

MISSOURI: — 14. St. Louis, Mo.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Jos. Filipovich, 1530 Debrahan St. 129. St. Louis, Mo.—Jugosl. soc. klub, tajnik Vinc. Cajnar, 2213 Graves Ave.

MONTANA: — 73. Red Lodge, Mont.—Jugosl. soc. klub, tajnik Geo. Forstner, box 615. 96. Bear Creek, Mont.—Jugosl. soc. klub, tajnik A. Ermenc, Box 198.

101. E. Helena, Mont.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Benchina, Box 201. Seje so vsake 2. v mesecu ob 8 uri zvečer.

111. Butte, Mont.—Jugosl. soc. udruž., tajnik Sim. Fabianič, 128 S. Shields Ave.

NEW YORK: — 124. Albion, N. Y.—Jugosl. soc. udruž., taj. Petar Putnik, Box 55.

OHIO: — 2. Glencoe, O.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Pavel Dolenc, L. Box 43.—Redne mesečne seje so vsako 2. nedeljo popol. pri sedr. N. Ziembergerju. 18. E. Youngstown, O.—Jugosl. soc. udruženje, taj. Jos. Sestak, 1004 Caldwell St., Youngstown, O.

26. Neffs, O.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Rud. Gradšnik, Box 437. 27. Cleveland, O.—Jugosl. soc. skupina, tajnik M. Petrović, 5901 Prosser av. Jos. Rauch, organizator. — Seje so vsako 2. in 4. nedelje v mesecu ob 9 uri dopoldne v Jaites Halli, 6004 St. Clair Ave.

38. East Palestine, O.—Jugosl. soc. skupina, taj. Jak. Istenich, b. 304. Seje so vrše vsako zadnje nedeljo ob 2 uri pop. v mesecu pri sedr. Fr. Bogataju. Organizator Frank Hostnik.

49. Collinwood, O.—Jugosl. soc. klub, tajnik Gus. Kabaj, 424 E. 157th St., Cleveland, O.

62. Youngstown, O.—Jugosl. soc. klub, taj. Math. Urbas, Box 431, Youngstown, O.; organizator Anton Kikel. 71. Cleveland, O.—Jugosl. socialistično udruženje, tajnik S. Spoljarec, 5327 Standard St.

72. Collinwood, O.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Koželj, 4429 Aspenwalle av. 76. Euclid, O.—Jugosl. socialistični klub, tajnik John Ulaga, Cut Rd. & Goldar St., organizator Karol Kotnik.

86. Akron, O.—Jugosl. socialist. udruženje, tajnik Branko Šolić, 117 N. High Street. 89. Lorain, O.—Jugosl. soc. klub, tajnik Geo. Petkovšek, 1794 E. 29th St. 95. Piney Fork, O.—Jugosl. soc. klub, tajnik Fr. Sedej, P. O. 113. Bridgeport, O.—Jugosl. soc. klub, tajnik Mart. Škoda, Box 750. 123. Maynard, O.—Jugosl. soc. klub, taj. Dom. Feltrin, Box 272.

OREGON: — 47. Portland, Ore.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik S. Zlodi, 141 N. 16. St.

PENNSYLVANIA: — 3. N. S. Pittsburgh, Pa.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Ferdinand Randa, 722 Emlin Alley. 5. Conemaugh, Pa.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Frank Podboj, Box 218. 10. Forest City, Pa.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Frank Ratajs, box 106, Vandling, Pa.

12. E. Pittsburgh, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik S. Blagić, Box 388. John Gračanin, organizator. 13. Sygan, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik John Kvartich, b. 453, Morgan, Pa. 16. Clairton, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Miro Zvonar, Blair St., B. 155. 19. Farrell, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Frank Buyer, 1051 Hamilton av. 32. West Newton, Pa.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Jos. Žorko, Box 91a. 51. Monessen, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Stef. Pogledič, box 329. 57. So. Side Pittsburgh, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik M. Z. Mamula, 2620 Sarah St.

63. Herminie, Pa.—Jugosl. socialistični klub, tajnik Frank Róme, Box 10, R. F. D. 3, Irwin, Pa.

65. Johnstown, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik John Hribar, 509 Broad St. 69. Herminie Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Ig. Kolar, box 73. 70. Large, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Nick. Jakrlin, Box 102. 74. Willock, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Dolinar, L. Box 112, organizator Jack Miklančič, L. Box 3.

75. Braddeok, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik S. Mihalich, 22 — 5th ave. McKees Rocks, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Anton Radanovich, 105 Ella St.

78. Ambridge, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Vid. Habitoz, Box 552. Seje vsake tretje nedelje v mes. ob 9. dopoldne v prostorih Soc. Ed. Bureau. 87. Fayette City, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik John Gartner, b. 378. — Organizator John Baraga. Seje so vsako zadnje nedelje v mesecu.

90. Primrose, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Pet. Bacher, Box 707. 93. Brownale, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik F. Verbaš, box 140, Forest City. 97. Homer City, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Stevo Janič, Box 421. 98. Garrett, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik John Kralj, box 227. 99. McKees Port, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik J. Bošnjak, 606 Manning Avenue.

100. Ellsworth, Pa.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Jos. Puškarich, box 161, Ellsworth, Pa.

104. Woodlawn.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik M. Jovanovich, Box 692. 105. Marianna, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Primožič, Box 213. 112. Lemont Furnace, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Frank Gramc.

Stranka

Detroit, Mich.

Članom jugosl. socialističnega kluba št. 114 naznanje!

Naznanjam vsem članom kluba, da se v bodoče vrše seje kluba na 1138 Russell St., in sicer dvakrat na mesec. To so prostori, kjer imajo zborovanja hrvatski, srbski in bolgarski sodruzi.

Seje se vrše prva nedelja v mesecu točno ob pol dveh popoldne z dnevnim redom: "gospodarstvo kluba"; — tretjo nedeljo v mesecu se pa prične seja ob 9. uri dopoldne, na kateri bo na dnevnem redu propaganda, predavanja, diskuzije, debate itd.

Priporočam vsem članom kakor tudi nečlanom, da obiskujejo redno te seje. Seje se — kakor je bilo zaključeno — ne kličejo več z dopisnicami, ampak zdostuje objava v Proletareu. S kartami se bo sklicevalo samo izvanredne seje. Pozor torej na to!

Slovenci v Detroitu! Gori omenjen prostor vam je vedno odprt, na razpolago so vam knjige in časopisi v raznih jezikih. Pridite in ogledite si jih. Dobite tudi dobre — ne opojne pijače, kakor čaj, kavo, smodke itd. — Ves dobiček za gori navedene predmete gre za zgradbo socialističnega doma v Detroitu.

Slovenski delavci, potrudimo se, da doprinesemo tudi mi gmotnih koristi k tem važnem podvzetju — delavskemu domu v Detroitu! Naprej za delavski napredek! Thos. Petrič, taj. kluba št. 114.

Frontenac, Kans.

Jugoslavanski socialistični klub št. 34 pozivlje vse člane, da se vdeležijo kar v največjem številu prihodnje seje, ki se vrši v Avstrijski dvorani dne 7. decembra 1913, točno ob treh popoldne.

Na tej seji bodo važne reči na dnevnem redu. Poleg teh točk, bodo na dnevnem redu tudi volitve uradnikov za leto 1914.

Tem potom apeliram tudi na vse čitatelje Proletarca, da pristopijo k socialističnemu klubu, da pripeljejo seboj tudi svojega tovariša ali prijatelja.

Socialistični pozdrav!
Thomas Kopsič, tajnik.

Chisholm, Minn.

Naznanilo.

Jugoslav. socialistični klub št. 22 ima svojo redno mesečno sejo dne 7. decembra točno ob pol deveti uri zjutraj v prostorih sor. Fr. Medveda (Up stairs). Na seji bodo važne stvari na dnevnem redu. Vabijo se torej vsi člani in tudi tisti, ki mislijo pristopiti klubu. K nam, v bojne vrste!

Socialistični pozdrav!
Matt Mavrin, tajnik.

Youngstown, O.

Članom Jugoslavanskega socialističnega kluba št. 62 naznanjam tem potom, da se vrši prihodnja seja dne 7. decembra t. l. v prostorih sodruza Kikeljina, 1116 Franklin Ave. Začetek točno ob 9. uri zjutraj. Želeti je, da se te seje vdeležijo vsi člani, ker bo volitev odbora za leto 1914.

Pozivljajo se zaeno tudi vsi delavci, ki simpatizirajo s socialističnim gibanjem, da pridejo na sejo in postanejo člani kluba. Dobro bi bilo, da pridejo v klub zlasti tisti, ki imajo o socializmu napačne pojme. Nekdo je baje govoril, da ko pride na površje socializem, bo moral vsak tisti, ki ima dve hiši, eno oddati drugemu, ki je še nima. To bi ne bilo sicer nič napačnega, toda to ni nauk socializma. Žalostno od delavcev

116. Johnstown, Pa.—Jak Koejan, 409 Ohio St. 117. Lloydell, Pa.—Anton Strazišar. 118. Meadow Land, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik Viktor Lenasi, Box 216. 127. Dunlo, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik I. Peternel, box 275. 130. Bessemer, Pa.—Jugosl. soc. udruž., tajnik R. Babich, Box 86. 131. E. Pittsburgh, Pa.—Jugosl. soc. klub, tajnik B. Novak, 5168 Roman Ave.

WASHINGTON: — 28. Roslyn, Wash.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Mike Ozanich, Box 905. 102. Buckley, Wash.—Jugosl. soc. udruž., tajnik John Barber, R. F. D., Box 8.

WISCONSIN: — 9. Milwaukee, Wis.—Jugosl. soc. udruž., tajnik Thos. Stepich, 412 Virginia St. 11. Kenosha, Wis.—Jugosl. socialistično udruženje, tajnik M. Udijanez, 33 N. Main St. Organizator M. Čubrilo. — Seje so vsako zadnje nedeljo v mesecu v na Socialist. gl. stanu. 35. West Allis, Wis.—Jugosl. soc. udruženje, taj. I. Patalovič, 428 — 56th Ave. Avenue. 37. Milwaukee, Wis.—Jugosl. soc. skupina, tajnik John Rezel, 381 Greenbush st. Seje so vsak drug petek v mescu. 122. Racine, Wis.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Mark Pavlov, 1219 — 8th St.

WYOMING: — 8. Cumberland, Wyo.—Jugoslavanski soc. klub, tajnik M. Veršič, box 232. 44. Superior, Wyo.—Jugosl. soc. skupina, tajnik Lukas Groser, Box 341. Seje so vsako drugo nedeljo v mesecu popoldne ob 2. uri v Halli K. Peručka. 85. Sweetwater, Wyo.—Jugosl. soc. klub, tajnik Jernej Bajda; organizator Paul Hribar. — Seje so vsako zadnje nedeljo v mesecu ob 6 uri zvečer v stanovanju Paul Hribarja. 108. Cambria, Wyo.—Jugosl. soc. udruženje, tajnik Nik. Prasertina, box 25.

je, ker je danes še največ takih, ki se boje, da bi valed socializma kaj izgubili, a ne vidijo, da je to prazen strah, kajti kapitalizem že skrbi, da nimajo kaj izgubiti. Delavec nima kaj izgubiti; ker nič nima, pridobi pa ako hoče, vse. Seveda ne posamezno, ampak v organizaciji.

Na eni naših sej se je razpravljalo o ustanovitvi socialističnega kluba v Girard, O. Čulo se je tudi mnenje, da če bi se klub ne mogel tamkaj ustanoviti, da bi pa kar tega prestavili tje. O tem je treba sedaj skleniti kaj odločilnega? Zato pa je treba, da pride na to sejo kolikor mogoče poštevilno članov.

Darovalcem za michiganske štrajkarje bodi naznanjeno, da bodo svote izkazane v enem bodočem Proletareu.

S socialističnim pozdravom.
M. Urbas, tajnik.

Tiskovni fond.

Zadnji izkaz v št. 324.....	\$288.69
F. Smerdu, Gross, Kans.....	.50
Louis Bric, Jonston City, Ill., nabral med sodruzi in semisljeniki	8.05
Geo. Brimsek, Chisholm, Minn.25
Jugosl. soc. klub št. 49, Collinwood, O.	4.10
Skupaj do 2. dec.....	\$301.59

Fond za mišiganske štrajkarje.

Zadnji izkaz v št. 324.....	\$51.20
Jugosl. soc. klub št. 69, Herminie, Pa.	45.05
Jugosl. soc. klub št. 31, W. Minneral, Kans.	13.00
Jugosl. soc. klub št. 110, Staunton, Ill.	14.40
Skupaj do 2. dec.....	\$123.65

Agitacijski fond za pošiljanje Proletarca med mišiganske štrajkarje.

Jugosl. soc. klub št. 69, Herminie, Pa.	\$ 2.00
Jugosl. soc. klub št. 31, W. Minneral, Kans.	3.00
Jek Rupert, So. Fork, Pa.50
Primanjkljaj 25. nov.	42.94
700 iztisov Proletarca št. 325....	7.00
Današnje pokritje	49.94
Skupaj do 2. dec.....	\$44.44

Collinwood, O.

Cenjeni sodr. urednik: — Priloženo vam pošiljam \$4.10 za tiskovni fond. To svoto smo nabrali pri nabiranju za miš. štrajkarje. Nabirala sta Louis Stegovec in sodr. A. Pozareli.

Dali so: po 25c: Louis Stegovec, Ant. Pozareli, L. Bartoli, Ant. Dolinar, Gus. Kabaj, Mike Erjavce, Andr. Robotina, Dom. Blumell, Pet. Matuna, Val. Sabalich; po 20c: Jos. Kunčič; Andr. Fortunat in J. Cernović po 15c; po 10c: Podgorelec, Fr. Stiglič, John Potočar, John Juh, J. Springer, J. Fende, Val. Priores, F. Trampus, J. Gostorin, A. Pansa; po 5c: J. Zupanc, J. Klinč; Skupaj \$4.10. Vsem hvala in pozdrav! L. Stegovec.

Za miš. štrajkarje iz W. Minnerala, Kans. Nabiralec John Goršek.

Po 5c: Jugosl. soc. klub št. 31, društ. Sokol št. 21 S. D. P. Z.; po 25c: Jos. Jenič, J. Podražaj, M. Ramuta, A. Bukela, P. Presel, K. Taufer, J. Stopar, J. Spaiser, J. Geršek; po 15c: A. Salemon; po 10c: A. Rauker, F. Stimac, M. Kotnik; po 5c: F. Denjevic.—Skupaj \$13.00. Vsem iskrena zahvala in pozdrav! J. Goršek.

Naznanilo.

Članom izobraževalnega društva "Vihar" naznanjam, da se vdeležijo prihodnje društvene seje, ki se vrši dne 21. decembra t. l. v lastnem domu na Dunlo. Pridite vsi! Odbor za Izobr. društvo "Vihar".

Glasiloo hrvatskih socialistov je "Radnička Straža" 1830 S. Centre ave.; srbskih sodrugov pa: "Narodni Glas", 2318 Clybourn Ave., Chicago. Prvi stane \$2, drugi pa \$1 za celo leto.

ROJAKI V MESTU IN OKOLICI!

Poskusite Bernardovo Kapljico!

NA ZAHTEVO POŠLJE NA DOM.

Ako živite izven Chicaga, pišite po naš cenik za dobro vino in žganje, na:

JOS. BERNARD, 1903 BLUE ISLAND AVENUE, (DEPT. C.) CHICAGO, ILLINOIS.

KADAR potrebujete društvene potrebine kot zastave, kape, regalije, uniforme, pečate in vse drugo obrnite se na svojega rojaka

F. KERŽE CO., 2711 South Millard Avenue, CHICAGO, ILL.

Cenike prejmete zastonj. Vse delo garantirano.

FOTOGRAFIJE

najfinejšega dela, najaibo ženitovanjske, društvene ali družinske, vedno dobro in okusno izdeluje

IVAN VČELIK, prvi hrvatski fotografist 1634 Blue Island Ave., med 18. in 16. ul., Chicago.

Z vsakim tucatom slik damo krasno darilo. Telefon: Canal 2599.

Dr. W. C. Ohlendorf, M. D. Zdravnik za notranje bolezni in rane. Zdravniška preiskava brezplačna—plačati je le zdravila 1924 Blue Island Ave., Chicago. Ureduje od 1 do 3 popel; od 7 do 9 zvečer. Izven Chicaga širvedo belniki naj pišejo slovensko.

ANTON MLADIČ moderna gostilna. Toči pilsensko pivo in vina. Kegljisce. Tel. Canal 4134 2348 Blue Island Ave. Chicago, Ill.

JOS. A. FISHER Buffet ima na raspolago vsakveznata piva, vina, smedke, l. t. d. Isvrtni prostor za skrepčije. 3799 W. 26th St., Chicago, Ill. Tel. Lawndale 1761

Mich. štrajk.

(Nadaljevanje s prve strani.)

za nami pa deputiji peš kot čredniki kadar grejo na pašo. Zaprli pa so samo naše ženske, ki jih je bilo enajst, nas so pogrnali nazaj in odkorakali s hmo po Houghtonu čez most na Hancock. ženske so izpustili še tisti dan in tri so stavljene pod vršičino \$200. Z živino ne dela nihče tako grdo kakor delajo ti puškarski tolovaji z nami in z našimi ženami. V nedeljo smo imeli veliko paradu na Hancock mimo Quincy rudnika. Bilo nas je okrog tri tisoč mož, žensk in otrok. Nosili smo protestne napise in na čelu je igrala finska godba. Pri tej priliki sem videl, kako so kompanijski hlapeci podili skebe v hiše, da nas ne bi videli, kako korakamo v velikem številu. Iz ene bajte jih je prilezla ven cela gruča, ali deputiji, ki so stražili naokrog bajte, so jih potisnili noter in vrata zaklenili. S skebi torej postopajo kakor s pravimi sužnji ali jetniki. Nikamor ne smejo kakor v jama na delo in v bajte spat. V Isle Royale Board House je neki skeb izmaknil deputijem puško in ugnal v strah vse deputije, ker mu niso pustili v mesto. Pozvali so šerifa, kateri je upornega skeba odgnal v zapor. 17. t. m. so deputiji napadli štrajkarje pri Quincy rudniku in obležala sta dva štrajkarja ranjena in eden deputy. Iste dne je neki skeb streljal na štrajkarje pri Superior rudniku in jednega nevarno ranil.

Tako delajo z nami kapitalisti, ker se nečemo podati. Ali to nas ne plaši. Borili se bomo do zmage. Slovenske skebe na Baltiku pa svarim, da opuste skebarijo dokler je še čas, če ne, bom objavil njihova imena čeprav so Belokranjci. Iz prvega ste se držali, da ste možje, a zdaj pa vidim, da ste babe, ker vam žene nosijo hlače. Zatorej grinte grintave delajte pokoro, dokler je še čas! Lep pozdrav vsem štrajkarjem in zavednim delavcem širom Amerike. Štrajkar.

Vojno stanje v Keweenaw County?

Lansing, Mich., 28. nov. — Šerif v Keweenaw County, kjer se nahaja Mohawk, Ahmeek itd., je apeliral na guvernerja, da naj tamkaj proglasi vojno stanje. Šerif podpira svoj apel z dejstvom, da je bilo prejšno noč z dinamitom razdano neko rudniško poslopje in krivdo meče na štrajkarje. Guverner Ferris je danes izjavil, da ne bo dovolil vojnega stanja.

Calumet, Mich., 27. nov. — G. urednik "Proletarca"! Da ne bote mislili, da so me new-yorske barabe spravile v Klopčičev koš ali naši garjevci in garjevke (Crackers) v "špekhamro", oglašam se zopet, da sem še vedno na zdravih nogah in v vrstah naše organizacije W. F. of M. Oglašam se toliko rajši, ker vidim, da opravičeni dopisi v "Proletarcu" glede našega boja dobijejo med našimi skebi kot bomba, tako da bodo zadnji še znoreli od same jeze, ako se prej ne spreobrnejo. Taktaj sledi zopet nekaj fotografij naših skebov:

John Weiss stanuje pri skebskem "boardingbосу" Johnu Muhavcu na Yellow Jacketu. Ta grintavec je pred štrajkom pustil delo v Red Jacketshafu rekoč, da je teško. Dejal je, da gre v stari kraj v Poljane, kjer bi pomagal očetu ptiče loviti na limanice. Zgubil se je nekam v canadiske loze, kjer je čakal, kedaj bo Lukeč, urednik skebskega "Glasnika" poročal, da je štrajk končan, da so unijski delavci vsi izgnani iz Michigana in da so kranjski skebje Jimovi "formani". Ko je torej slišal nekaj takega, prišel je nazaj, ponižno obližal Žimovo škornjo in šel za skeba. Žim je vlovil Weiss na limanice kakor lovi njegov oče divje ptiče v polanski grajščini. — Druga garjevca sta dva Šeringarjeva zeta. Če bi Jaka Štrigelj prišel kaj naokrog, imel bi dovolj "špasa" s tema skeboma, da bi se smejali bogovi. Prvi zet John Šute je kakor podlasiča v žabji koži. Očem njegove žene mu je zažugal, da mora poljubiti Žimovo škornjo ali pa ločiti se od žene. Šute je seveda ubogal. Njegov oče je dolgo let kandidiral za župana v Polja-

nah, a vselej mu izpodleti. Sedaj si pa sin misli, da bo on calumetski župan če se pripripi Žimu. Ali skebaj kolikor hoče, naš "purgermajster" le ne boš. Istotako je z drugim zetom Rumenege **Martinom Šterbencem**. Tudi temu je Rumeni zagrozil, da mora v skebarijo, če ne, izgubi ženo. In Martine je ubogal. — Na Laurium ima **Geo. Koce** s svojo slabšo polovico toliko posla iz importiranimi skebi, da pri tem pušča v nemar svojo deco, ki so vsled zankarne uzgoje ohromela, da morajo biti v železju. — **Math Prebilič** iz Yellow Jacketa je skeb od prvega dne. Imel je milijarde, ki so stražili njegovo leno polovico doma, dokler je on skebal. Bilo je več slučajev, da so vojaki pomagali ženam skebov obleko prati. Na nesrečo skebov so pa vojaki odšli in sedaj so skebske polovice brez "soldatov". — **Dragi skebje** pridejo prihodnjič na vrsto.

Naš boj je drugače nespremenjen. Delavci, ki se zavedamo naših pravic, stojimo čvrsto z našo Western Federation of Miners. Zaidno nedeljo smo zopet imeli veliko paradu, ki je vzela skebom korajažo. Na shodu je govoril naš brat Sušnjar iz Chicago, katero je ožigosal kapitalizem in navduševal rudarje k vstrajnemu boju pod praporjem W. F. of M. Želim, da bi nas brat Sušnjar še obiskal. Končno priporočam bratom delavcem po celi Ameriki, da naj z vso vneto razširjajo "Proletarca", kateri se v resnici bori za delavska prava in kateri nas vodi do zmage. Pozdrav zavednim delavcem.

Član W. F. of M.

Fran Milost, Trst.

POT V SOCIALIZEM.

Različne so poti, ki peljejo človeka v socializem. Učenjaka, ki trezno misli, globoko raziskuje in presoja socialne pojave, privede v socializem pot razuma. Sentimentalen človek, ki ima usmiljeno srce in trpi ob trpljenju drugih, ker čuti gorje ljudstva v današnjem krivičnem družabnem redu, pride v socializem iz — čustvenosti. Mnogo se jih pridruži iz gole radovednosti, ki šele pozneje prehajajo do spoznanja in zavednosti, da so na pravi poti. Toda prava gonilna sila, ki ustvarja vsak človeški prepoved je in ostane — človeška nezadovoljnost.

Ideal, hrepenenje in stremiljenje navzgor, po lepšem, po boljšem, po resnici, po pravici; kopnenje po enakosti, po svobodi, po slogi, bratstvu, blagostanju, po popolnosti, to je tista moč, tista privlačna sila, ki ustvarja novi duh, novo etiko, novo človeštvo. Človek je dandanes nezadovoljen — to je globoka resnica. In ni je teorije, ki bi dokazala nasprotno. Tudi politične stranke ni na svetu, ki bi imela pogum trditi jasno in odkrito — "človek, dobro ti je, nič več ne zahtevaj, dovolj imaš!" — Tako se sicer marsikatera stranka pretvarja, ampak le prikrito, zlobno, tiho-tapno. Toda življenje stremi navzgor in ni je sile, ki bi to ustavila.

Tudi delavec ne pride v socializem le iz egoizma. Tudi njemu ni želodec vse. Vsaj na sebi sem to izkusil. Jaz sem prišel v socializem — čudno in neverjetno — po poti narodnjakstva. Okoliščini in razmere, v katerih človek živi, imajo nanj globok vpliv. Sin slovenskih starišev v Gorici sem odpiral oči spoznanju ravno takrat, ko je divjal največji narodni sovražnik. Dva dogodka sta mi še danes globoko zarezana v spominu. Videl sem, ko so morali neki goriški italijanski izletniki v goriški okolici poklekniti pred slovensko trobojnico, jo poljubljati ter zavpiti: "Živjo Slovenci!" In bili so tepeni, opljuvani, zasmehovani. Videl sem v goriški gostilni tri slovenske fante, ki so morali poklekniti in vpiti: "Eyviva Gorizia italiana!" In bili so tepeni, opljuvani, zasmehovani.

Ta dogodka sta bila tako gnusna in protičloveška, tako blazna in podla, da se je moralo gabit vsakomur, ki ga ni bog vdaril s slepotom.

Dobiti pot, po kateri se odpravi taka podivjanost, se mi je zdela takrat najnujnejša in najsvetejša potreba. Iskal sem jo najprej v cerkvi, pri oznanjevalnih kršćanskega nauka, da so vsi ljudje

bratje. Ampak kmalu sem se prepričal, da je verstvo na tem polju že davno napodevalo bankrot. Ne morda, ker noče resnične narodne enakopravnosti, marveč vsled drugih globokejših vzrokov, ker je zgubilo duh časa, ker je zastarelo in pada iz vrhunce navzdol. Tudi delavci je ta notranji boj težak in hud. Materini sveti, nauki, s katerimi se ga je napojilo v detinski dobi, predsodki, ki jih je takorekoč podedoval, so okovi, v katere je človeški duh vkovan tako močno, da samo tisti, ki so ta notranji boj izvojevali, poznajo vso težavo tega boja in vso moč preteklosti nad sedanostjo in bodočnostjo.

Ustvarjal sem ideal narodne enakopravnosti sam v sebi. Željan miru sprave in pravice mejeju slovenskemu narodu. — Našel sem socializem, ki sta ga takrat prinesla v Gorico sedaj pokojna sodruga Učekar in Drotfenik.

Odprie so se mi oči. Zagledal sem svet v vsej svoji strašni, realni podobi. Videl sem trpljenje milijonov, zapazil ogromno bedo in siromaštvo, izkořiščanje in zatiranje, muko in glad. Iskal sem pravice mojemu narodu in videl, da je nima noben narod, da divja, kaj krivica vsepovsod, da tare bol vesoljno človeštvo. Ni čuda, če je v mojemu mladem sretni takrat vskipelo z vso silo hrepenenja po nekaj zvišenejšem. In vrzel sem se z vso silo v agitacijo za splošno blaginjo in zagledal v narodnjakstvu oviro temu mojemu kopnenju. Prepričal sem se, da Lassallejev rek — "povej ljudstvu, da trpi, ker je tako bedasto, da tega ne vidi in ne čuti samo — globoko odgovarja resnici.

In nepremičoma, ob vsaki priliki sem to propovedoval delavskim sotrpnom.

V tej agitaciji sem našel najhujše nasprotnike v narodnjakih in naravno je, da sem se marsikdaj zaletel v nje tudi takrat, ko niso iskali drugega, kakor opraviti narodno enakopravnost, na oltar gospodarske enakosti, na oltar popolne svobode in človeške emancipacije bi bil rad žrtvoval tudi vso narodnost! Toda tega — ko pregledam danes nazaj pot, ki smo prehodili in delo, ki smo izvršili — se zavedam, da ni treba. Nasprotno. Ravno ista pot, po kateri smo hodili, prinaša tudi malemu narodu kot je slovenski največje koristi.

Uvedba splošne volilne pravice je koristila tudi Slovencev. Razširjenje čitva in kulture, demokratizacija v vsem javnem življenju, izboljšanje delovnih in plačilnih razmer, postanek močnih socialističnih strank napr. med Italijani in Nemci — vse je prineslo koristi tudi Slovencev. Sploh vsaki politični, gospodarski in kulturni napredek je bil Slovencev. Sploh vsaki politični, gospodarski in kulturni napredek je bil Slovencev. Sploh vsaki politični, gospodarski in kulturni napredek je bil Slovencev.

Politika, agitacija in vsako delo, ki smo ga vršili je bilo strogo revolucionarno in radikalno. Marsikdo je očital, da je bilo jenje socializma med Slovencei in naše delo negativno. Toda razširjenega današnjega moč, ki nimajo pogum podedevati niti najhujši nasprotniki, ker morajo biti z nami boj vsaki dan in se zaletavati v nas (med tem, ko so nas popolnoma ignorirali še pred desetimi leti) nam dokazuje jasno, — in to hočemo pibiti — da prinaša tudi radikalna, negativna politika pozitivne uspehe.

Poti v socializem so različne, gotova pa je pot, ki revolucionarno, brezobzirno vodi naravnost do cilja emancipacije človeštva.

GROZA OKRVAVLJENEGA BALKANA.

Poročila "Zarji".

Belgrad, začetkom novembra.

I. Patriotična dolžnost po mnenju naših sovinitov nalaga vsakemu Srbu, da hvali brezpogojno vse, kar je srbsko, da zakriva in zatazuje vse grehe, izvršene v srbskem imenu, da pretvarja zločine, če so storjeni pod srbsko zastavo, v zaslug. Ta ceneni in hinavski patriotizem je sedaj pri nas v etetu, in če človek nima s slepim sovinitvom prepojenih možganov, se mora začuditi, da je mogla ta lieemerska morala zavladati v naših takozvanih merodajnih kro-

gih in tam popolnoma uničiti čuvstvo za resničnost in pravičnost.

Mi imamo o ljubezni do naroda drugačne pojme. Dober glas srbstva se ne čuva z zatajevanjem očitnih grobih in hudobij, temveč z brezobzirnim razkritjem vnebovpijočih grehov in s tem, da se pozovejo na odgovornost oni, ki so resnično krivi. Zakaj če se to ne zgodi, pade krivda, ki se orejalislei izkaže, resnično na ves narod.

Nevarnost za dobri glas srbskega imena je velika. Grozote, ki so se vršile tekom balkanskega klanja, prihajajo na dan, se raznašajo po svetu in se dokazujejo kljub vsemu oficijelnemu utajejanju. In če se ne bo v Srbiji delalo nič drugega, kakor kričalo: "Ni res", ostane ves narod črn vpricho onih, ki vedo, kaj da je res. Brezobzirno priznanje resnice, je prvi pogoj, da se odvrnejo od naroda grozni grehi, ki jih ni zakrivil narod ter se dokaže, da je tudi v Srbiji še pravičnost doma.

Ves čas, odkar se je na Balkanu vnela vojna, ki so jo patriotje hinavsko nazivali boj za osvoboditev, so se polnili predali evropskih časopisov z vestmi o grozotah, kakršnih pozna zgodovina le malo. Ves čas pa so oficijelni faktorji balkanskih držav tajili, da bi bili njihovi vojaki počenjali kaj barbarskega, pa so s tem močnejšim poudarkom dolžili nasprotnike vandalizma in hunskih dejanj. Žalostna resnica pa je ta, da je vojno, ki je bila sama po sebi zločin, spremljevalo toliko pobesnelih krvavih zločinov, spominjajočih na največja hudodelstva starega in srednjega veka, da je bil ves Balkan skoraj leto dni pozorišče nečloveškega, blaznega, strašnega razbojništva. Molčati o divjstvu, ki se je pojavljalo v teh bojih in poleg teh bojev, je nemogoče. Govoriti bo treba v Narodni skupščini, in vlada ima le dve poti. Ali uvede brezobzirno preiskavo proti krivcem zločinov, ali pa se izjavi solidarno z zločinci.

Leto dni je minilo, odkar je izbruhnila vojna na Balkanu. Tekom tega leta se je prelilo veliko krvi po klavncah in poljanah širnega balkanskega razbojišča. Ali to kar označuje balkanske vojne za izredno barbarske in nečloveške, niso potoki krvi, preliti iz žil oboroženih ljudi, ki so bili pogubni na bojišče; z brezmejno sramotno barva je vojne kri pobitih umorjenih, neoboroženih ljudi, nedolžnih žensk in otrok po Stari Srbiji, Albaniji, Macedoniji in Traciji, potetega prebivalstva, ki ni zagrešilo nič drugega, kakor da drugače moli, da govori drug jezik, da ima drugo ime kakor njegovi morilec.

Ta zločinstva niso dela posameznikov ali posledice osebnega razpoloženja, ampak sestavni del "nacionalne" politike balkanskih držav. Srbska vojska je iztrebljevala Arnavte po Stari Srbiji in Albaniji, bolgarska Turke po Traciji, grška Turke in Arnavte na Devolu. In to so delali s hudodelskim prepričanjem, da izvršijo s tem "nacionalno" delo, da se rešujejo sovražnika, s katerim bi imeli v bodočnosti lahko preveč opravka. Z obratom, ki je nastal vsled vojne med zavezniki, ni prenehal stari sistem, ampak je le izmenjal materijal za klanje: Namesto Turkov in Arnavtov so zdaj pod bolgarskim nožem izdihavali Grki in Srbi, pod grškim in srbskim pa Bolgari, in ko so se Turki vrnili v Tracijo, so klali, kar jim je prišlo v pest. Balkanski narodi so bili zedinjeni — v krvi.

Usoda albanskih plemen ni bila izjemna. Vendar je v enem oziru še težja od usode ostalih balkanskih mučencov: albanska plemena so namreč padala ne le brez branitelja, ampak ne da bi se bil dvignil v njih zaščito in v protest proti uničevanju takorekoč je en glas. Edino znamenje sočutja in tragični usodi teh nesrečnih gorjanov je bil glas srbskega proletariata, glas srbske socialne demokracije. To da se je zanje zavzemala avstrijska in italijanska diplomacija in časopisje, jim ni le nič pomagalo, ampak je le povzročilo, da je bil pravičen protest kompromitiran v očeh neprednega sveta in da je pravična stvar propadla v umazanih rokah.

ADVERTISEMENT

Avstr. Slovensko

Ustanovljeno 16. januarja 1908.

Bol. Pod. Društvo

Inkorporirano 24. februarja 1908 v državi Kansas.

Sedež: Frontenac, Kans.

GLAVNI URADNIKI:

Predsednik: MARTIN OBERŽAN, Box 72, Mineral, Kans.
Podpreds.: FRANK AUGUSTIN, Box 360, W. Mineral, Kans.
Tajnik: JOH! ČERNE, Box 4, Breezy Hill, Mulberry, Kans.
Blagajnik: FRANK STARČIČ, Box 245, Mulberry, Kans.
Zapisnikar: LOUIS BREZNIKAR, L. Box 38, Frontenac, Kans.

NADZORNIKI:

PONGRAU JURŠE, Box 357, W. Mineral, Kans.
ANTON KOTZMAN, Frontenac, Kans.
MARTIN KOČMAN, Box 482, Frontenac, Kans.

POROTNI ODBOR:

JOSIP SVATO, Woodward, Iowa.
JAKOB MLAKAR, Box 320, W. Mineral, Kans.
JOHN ERŽEN, Jenny Lind, Ark., Box 47.

Sprejemna pristojbina od 16. do 40. leta znaša samo eden Dolar. Vsi dopisi se naj blagovolijo pošiljati, gl. tajniku Vse denarne pošiljatve pa gl. blagajniku.

SOCIALISTIČNO GIBANJE.

— Nadeljna poročila o volilnih vspehih socialistične stranke z dne 4. nov.

Wadsworth, O. — Sodr. Thos. Lucas izvoljen marshalom. New Boston, O. — Socialistični župan izvoljen in en član v šolski svet. Beaver Falls, Pa. — Vsi kandidati je na soe. tiketu izvoljeni. Stoneboro, Pa. — Socialisti zmagali na celi črti. Brachenridge, Pa. — Socialistični mirovni sodnik in šolski nadzornik izvoljena. Murray, Utah. — Izvoljena sta dva soc. komisarja. V Hamiltonu, O., so socialisti izvolili župana, blagajnika, sodnega clerka, societatorja, dva aldermana "at large", tri wardne svetovalce in municipalnega sodnika. Soc. glasov je bilo 2798.

— V Oklandu, Cal., so socialisti iniciirali splošno glasovanje ali referendum za državno vpsleevanje brezposelnih oseb na podlagi osemurnega delavnika in u-nijskih plač.

Socialistična stranka na Švedskem ima 64 poslancev v spodnji zbornici in 13 v zgornji zbornici. V preteklem letu je stranka narasla za 4000 članov in danes šteje 60.000 članov. Na Švedskem še ni splošne volilne pravice.

— V Pragi na Češkem je bil pred kratkem izvoljen prvi socialist v mestni svet. Tam tudi še nimajo splošne volilne pravice.

— Stranka na Finskem ima danes 51.798 članov v 1680 krajevnih organizacijah. 82 organizacij tvorijo same ženske. Pri zadnjih volitvah je stranka dobila 310.503 glasove izmed 725.171 in v parlamentu ima 90 poslancev, med katerimi je dvajset žensk.

— V Švici je stranka narasla za 10.000 članov v preteklem letu. Številno krajevnih organizacij je poskočilo od 495 na 603 in članstvo od 21.580 na 31.384. Stranka v Švici kontrolira deset dnevnih časopisov in devet tednikov. V zveznem senatu sedi en socialist, a v spodnji zbornici jih je 17, med tem ko je stotine socialistov v različnih občinskih zastopih. Mladinska organizacija ima čez tisoč članov in 1060 članic je v ženski organizaciji.

— Pri zadnjih deželnozbornskih volitvah v Badenu na Nemškem so socialisti izgubili pet mandator in padlo je tudi število glasov za več tisoč. Vzrok tega začasnega poraza je menda to, ker so se socialisti v zadnjem badenskem zboru družili v blok z liberalci in radikaleci vsledčesar je trpelo gibanje stranke.

— V Novi Zelandiji je izvoljen prvi socialist v parlament pri posebnih volitvah enega samega okrožja.

— V Milwaukee je pravkar zaključena strankina nominacija kandidatov za mestne volitve, ki se vrše prihodnjo sponad. Kandidatom za župana je soglasno nominiran bivši župan sodrug Seidel. Sodr. Mehns, organizator za county, izjavlja, da socialistična kampanja v Milwaukee ni bila še nikdar tako živahna kakor je sedaj. Proti socializem bo seveda zopet nastopila republikansko-demokratska fuzija, toda socialisti trdno upajo, da bodo topot nadglasovali "nestrankarje" in zopet osvobodili mesto.

Kapitalist si predstavlja prosperiteto takole: nizke plače, visoke cene in redne dividende.

Zastopnik za vse sodišča. Specialist za tožbe v odškodninskih zadevah. St. sobe 1009 133 W. WASHINGTON STREET, CHICAGO, ILL. Telefon: Main 3989

TUJCEM priporočam svoje dobro urejeno prenočišče in restavracijo, domačinom pa svoj saloon, vsem skupaj pa vse. IG. KUŠLIAN 229-1st Ave. MILWAUKEE, WIS.

M. JOVANOVIČ 84 - 6th Str. Milwaukee, Wis. PRODAJA ŠIFKARTE. Pošilja denar po pošti in brzojavno. Izdeluje: Obveznice - Pooblastila - Prepovedi, potrjene po notarju in oes. in kr. konzulatu. EDINA HRVAŠKO - SLOVENSKO - SRBSKA AGENCIJA

ALOIS VANA - izdelovatelj - sodovice, mineralne vode in raznih neopojnih pijač. 1837 So. Fisk St. Tel. Canal 1406

SALOON z biljardom in kegljiščem Poleg saloona dvorana za društvene seje, veselice itd. John Stražišar 611 Market St., Waukegan, Ill. Phone 5t. 578.

AVSTRO-AMERIKANSKA ČRTA. NIZKE CENE. Velike ugodnosti: električna luč, izvrstna kuhinja, vice zastoj, kabine tretjega razreda na parniku

Sledeči parniki odplujejo ob 3 uri popoldan iz New Yorka: Argentina 28. maja Oceanic 7. junija Martha Washington . . . 14. junija

Za vse informacije se obrnite na glavne zastopnike PHELPS BROS. & CO. Gen'l Ag'ts, 2 Washington St., New York.

ali pa na druge uradne zastopnike v Združenih državah in Canadi. POZOR! SLOVENCII POZOR! SALOON s modernim kegljiščem

Sveže pivo v sodčkih in buteljnah in druge raznovrstne pijače ter snijžek, smetka. Potniki dobe čedno pravo šibko in mlačno vino. Postrežba točna in tobrna. Vsem Slovanom in drugim Slovencem se toplo priporoča

MARTIN POTOKAR, 1625 So. Centre Ave. Chicago

M. A. Weisskopf, M. D. Izkusjen zdravnik. Urađuje od 10-12 predpoldne in od 7-9 zvečer. V sredo in nedeljo večer neurađuje. Tel. Canal 476. 1842 So. Ashland ave. Tel. residence: Lawndale 8996.

GOSPODINJE POZOR! Priporočamo vam v prodajo vse stvari, ki spadajo v grocerijsko ali mesarsko obrt. Vse po najnižjih cenah. Na zahtevo se dovaža na dom. G. Mamčillovich & Co., 331 Greeve St., Conemaugh, Pa. Tel. Con. 4050.

Važno uprašanje! DO mi opravi vsa vaša posla. Konzularne, etarokrajake, sodnijske in vojaške JAVNI NOTAR Kaker 207 Hanover St. Milwaukee, Wis.

Dobite zvezek Sevdovega Almanaha za Slovence od vašega lekarnarja, ali pa ga naročite od W. F. Severa, Cedar Rapids, Iowa. Zoper kašelj, prehlad, hripavost, oslovski kašelj, vnetje sapnika, davice in razne druge pljučne neprilike priporočamo Severov Balzam za pljuča (Severa's Balsam for Lungs) katero se že rabi od leta 1881, in ki se je med tem časom izkazalo kot zelo uspešno zdravilo zoper kašelj. - Cena 25 in 50 centov. Naprodaj v vseh lekarnah. Zahtevajte Severova zdravila in ne vzemite drugih. Ako jih nima lekarnar v zalogi, naročite jih od nas.

W. F. SEVERA CO. CEDAR RAPIDS IOWA

VABILO NA VELIKO PLESNO VESELIGO - katero priredijo - DRUŠTVA ŠTEV. 1, 19, 47, 100 IN 104 S. S. P. Z. V CHICAGI IN OKOLICI V SOBOTO DNE 6. DECEMBRA 1913 v Stankovici Dvorani, na 205 E. 115 cesti, Pullman, Ill. Začetek ob pol 8 uri zvečer. Vstopnina 25c: dame v spremstvu gospodov proste. N. B.: Pri White City vzemite "W. Pullman" poulično karo in se peljite do 116. ceste. Tam izstopite in hodite dva bloka proti jugu do dvorane.

Klein, Mont.: M. Meznarich, box 127. La Salle, Ill.: John Rogelj, 1216-3d St. Martin Novlan, Vencel Obid, 438 Berlin St. Little Falls, N. Y.: M. Penich, 50 Johns Street. Livingston, Ill.: Fr. Krek. Lloydell, Pa. in okolica: Anton Stražišar. Manor, Pa.: John Metelko, box 71, Claridge, Pa. Marianna, Pa.: Frank Primožič, Box 213. McDonald, Pa.: Anton Skafar. McMeachen, W. Va.: John Merzel. Milwaukee, Wis.: Val. Razbornik, 414 Virginia St.; Ig. Kušljan, 229 - 1st Av.; John Kraine, 317 Florida St. Minnesota: F. Matič. Morgan, Pa.: John Kvartich. Muddy, Ill.: Louis Furlan. Mulberry, Kans.: Anton Sular. Martin Smolenski, R. R. 2, Box 208. Mullan, Ida.: Anton Bambich, Box 280. Murray, Utah: Vencel Branisel, Box 1. New Duluth, Minn.: Albert Hrašt. North Chicago, Ill.: Math. Skriner, box 607. North Chicago-Waukegan: Paul Bartel, 1409 Sheridan Rd., Waukegan, Ill. Oregon City, Ore.: Frank Sajovic, 131 - 18th St. Orient, Pa.: Louis Veršnik. Panama, Ill.: Jos. Ferjančič. Piney Fork, Ohio: Louis Glaser. Pittsburg, Kans.: Jacob Selak. Pittsburg, Pa. in okolici: Anton Zidanšek, Blaž. Novak, 6508 Roman ave. Pueblo, Colo.: Chas. Pogorelec, 508 Moffet in Jos. Hočvar. Pullman, Ill.: John Levstek, 11262 Stephenson ave. Reading, Pa.: John Pezdera, 343 River Street. Red Lodge, Mont.: Louis Yeller, box 47 Call. Reliance, Wyo.: Jernej Veršič, box 152. Rock Springs, Wyo.: P. S. Tavcher, 440 7th St. Roslyn, Wash.: John Zobeč, box 19; G. Jannček. Roundup, Mont.: Martin Meznarich. St. Louis, Mo.: Val. Sever. Sharon, Pa.: Jos. Paulenich, R. F. D. 57, Box 44. Smithon in Westmoreland Co., Pa.: Joseph Radisek, Central Hotel. South Fork in St. Michael, Pa.: Jakob Rupert. Springfield, Ill.: Frank Bregar. Staunton, Ill.: Anton Ausec, L. B. 158 in Jos. Mostar. Steelton, Pa.: F. N. Ribarich, 110 N Front St. Stone City, Kans.: Mihe Fine, box 496. Stone City, Mineral ter W. Mineral, Kans.: John Goršek. Struthers, O.: Math Urbas. Sublet, Wyo.: John Ostrožnik, box 117. Superior, Wyo.: Luka Glosser, box 341. Sweetwater, Wyo.: Pavel Hribar. Thomas, W. Va.: Frank Kocjan, Lad. Bewedek, box 117. Tonopah, Nev.: W. S. Stefanac. Vandling in Forest City, Pa.: Anton Drasler, box 9; Frank Ratale, box 104. W. Newton, Pa.: Jos. Zorko, R. F. D. 3, box 91-A. Walkerville in Butte, Mont.: Peter M Barich, box 1315. Waukegan & North Chicago: J. Zakovšek, 427 Belwedere St. Wick Haven, Pa.: Luka Kralj, Box 68. Willock, Pa.: Fr. Sedaj. Winterquarters, Scofield in Bear Creek, Utah: Peter Zmerzlikar, Box 35. Witt, Ill.: D. Sanuškar. Youngstown, O.: John Petrič, box 680; M. Urbas, box 431. Yukon, Pa.: Katarina Klarič, Ant. Lavrič. Sodruge v tistih naselbinah kjer se nimajo stalnih zastopnikov, prosimo, da se zglašijo za zastopništvo. Prija vje naj se kar potem dopisnice na upravnisti "Proletarce", na kar jim pošljemo vse potrebno. Upravnisti.

LOUIS RABSEL moderno urejen salun NA 400 GRAND AVE., KENOSHA, WIS Telefon 1199

E. BACHMAN 1719 S. Centre Ave., Chicago, Ill. je največja československa delavnica zastav, znakov, čopic in vseh družstvenih potrebin. Zahtevajte takoj po pošti moj veliki cenik, ki ga vam pošljem - popolnoma zastoj.

ZAPEKA PRI OTROCIH je zelo navadna neprilika. Otročja čreva bi se morala izprazniti vsaj dvakrat na dan, ako se ne, bi se jim morali dati kako odvajalo. Nekateri otroci nimajo rade tekoče odvajalo, toda radi vzamejo sladkorno. Sevrove Tab-Lax so sladko odvajalo, katra ima prijeten okus; učinkujejo zelo uspešno. So popolnoma varne tudi za najmlajše otroke in enako uspešne za odrasle kakor za otroke. Priporočajo se zoper zapeko, zoper dihi, slab okus v ustih, nečisti jezik, žolčnico, želodčne neprilike pri otrocih, napihanost in druge želodčne in jetrne neprilike. Cena 10 in 25 centov v vseh lekarnah. Zagonovite se, da dobite Sevrovih Tab-Lax. Ne vzemite nadomestitev. Ako jih lekarnar nima, naročite jih od nas. W. F. Severa Co., Cedar Rapids, Iowa. Advertisement.

Skoraj zdravi. Vi prav gotovo poznate veliko ljudi, ki gledajo popolnoma zdravi, dasiravno so našno skoro zdravi. Oni se ne počutijo kakor se bi morali in kakor so se enkrat počutili. Oni nimajo tistega apetita kakor so ga enkrat imeli, se hitro utrudijo in niso več tako veseli kakor so enkrat bili. Vse kar rabijo je to, da izčistijo svoje telo, ne da bi ga oslabili. Takoj bi mirali rabiti Trinerjevo ameriško zdravilo grenko vino, ki bo napravilo prebavne rgane čiste in močne. Za boleznj v želodeu, jetraih in drobru, kjer je izguba apetita in zaprtje glavni pojav, ima to zdravilo jako dober učinek. V lekarnah. Jos. Triner, 1333 -1339 S. Ashland Ave., Chicago, Ill. Otrpli člani in mišice rabijo drgnjenja s Trinerjevim Linimentom. Vaš lekarnar ga bo za Vas naročil. (Advertisement.) Mnoge laži so že tako stare, da jih veliko ljudi iz respekta pred starostjo spoštuje kot resnice.

Jesenice. Po daljši in mučni bolezni je umrl v Jesenicah sodrug Mrakič, vrli bojevnik socialne demokracije. Bil je dolgoleten član železničarske organizacije. Kako je bil priljubljen med tukajšnjimi sodrugji, je pokazal njegov pogreb. Kljub skrajno slabega vremena je prišlo vse polno sodrugov, da so spremili sodruga Mrakiča na njegovi zadnji poti.

Gospa Ida M. Flaglerjeva, ki je neozdravljivo bolna, biva že pet let v senatoriju McDonalda. V tej dobi se je njeno premoženje pomnožilo za \$1,506.748. Janez v Jolietu, odgovori, ako si je ta nesrečna ženska pomnožila svojep premoženje s svojo pridnostjo in inteligenco? Po tvojih naukih so kapitalisti pridobili svoja ogromna premoženja le s svojo pridnostjo in inteligenco. Janez govori!

Iz Duala na Francoskem poročajo, da velika stavka premozarjev v severni Franciji je končala z znago delavstva. Delodajalci so izjavili, da bodo uvedli osemurni delavnik. Na to so delavei izjavili, da se vrnejo na delo. Prizadetih je bilo do 100.000 delavcev.

O joj, svet se podira! Iz New Yorka poročajo, da je šest rimsko katoliških duhovnikov obrnilo rimsko katoliški cerkvi hrbet. Dva sta bila celo redovnika. In eden izmed šestih je imel mastno farno v bližini New Yorka. Pasel je nad tisoč ovčie. Vseh šest je prestopilo v protestantsko vero in bodo nastali pridigarji. Ej Pollak, ali je to tisto znamenje, o katerem si pisal v "A. S."? da dokazuje, da sam bog podpira rimsko katoliško cerkev?

Odkrij se kroničnemu trampu. Kajti mogoče bi bil ti tramp če bi on delal.

- ZASTOPNIKI PROLETARCA. Arona, Pa.: Jos. Zeleznikar. Aurora, Ill.: John Blaschitz, R. F. D. 4, box 63 A. Aurora, Minn.: Frank Oražem. Barberton, Ohio: Frank Levstek, 817 Wooster Ave., in John Balaat, 311 So. 4th ave. Bear Creek, Mont.: Frank Daniček. Bessemer, Pa.: John Popetnik. Biwabik, Minn.: Fr. Mahnič. Black Diamond Wash.: Martin Podpečan. Braddock, Pa.: Mike Bambich. Bridgeport, O.: John Zabkar, box 375. Broughton, Pa.: Jakob Dolens, box 181. Butte, Mont.: Louis Sparar, Frank Zajc box 882. Buxton, Iowa: John Kraševac. Canonsburg in Meadow Lands, Pa.: John Koklich, box 276, Canonsburg, Pa. Carona, Kans.: Blaž. Mežori. Carrollton, Ohio: Anton Widmar. Chicago, Ill.: Frank Wegel, 460 N. Halsted St.; Frank Aleš, 4096 W. -31 St.; Ant. Višič, 458 N. Halsted St. Chisholm, Minn.: Math Rihter, Anton Mahne, box 152. Claridge, Pa.: Jacob Okorn & John Mla kar, box 68; Frank Zurnan, box 255. Cleveland, O.: Anton Pozareli, 2554 E. 82nd St.; Anton Gradisher, 1158 E. E. 61st St.; Rose Kolar, 7613 St. Clair Ave.; Jos. Marinčič, 3536 E. 80th St.; Math Petrovič, 5901 Prosser ave. And. Miško, 1158 E. 61st St.; L. Stegovec, 1119 Addison Rd. Cliff Mine, Pa.: Moon Run Pa. in Imperial, Pa.: Math. Petrich. Clinton, Ind.: Viktor Zupančič, box 421. R. R. Collinwood, O.: Dominik Blümmel; Ant. Kužnik. Columbus, Kans.: Martin Jurečko, R. R. 3, box 60. Conemaugh, Pa.: Andrej Vidrieh, box 523; Frank Pavlovič, Frank Podboj, box 218. Coulters & Robins, Pa.: Jernej Rupnar. Darragh, Pa.: John Matelko. De Pue, Ill.: M. Omerza. Detroit, Mich.: F. C. Oglar; Joe Preimer; Thos. Petrich, 1184 Russell St. Dodgeville, Mich.: Valentin Krall, Box 49. Dunkirk, Pittsburg, Kans.: Anton Tomšič. Dunio, Pa.: Frank Kaudič, box 73. East Palestine, O.: Frank Bogataj. Ely, Minn.: John Teran, J. škerjane, Louis Ferkol. Eveleth, Minn.: Jacob Ambrožič. Export in Pennsylvania: John Prostor, box 120. Fitz Henry, Pa.: Frank Indef. Forest City, Pa.: Anton Drasler. Fort Smith, Ark.: Frank Gorenc. Franklin & Girard, Kans.: Fr. Wegel. Frontenac, Kans.: Anton Katzman, John Bedene. Garret, Pa.: St. Zabrič. Gilbert and Mc Kinley, Minn.: Joe Grabek, box 183. Girard, O.: Anton Strah, box 372. Girard, Ohio: Frank Ban, box 365. Greensco, O.: Nace Zlemberger. Greensburg, Pa.: Frank Matko, Keystone Hotel; Frank Steiner, 435 Grove St. Hermine, Pa.: Jos. B-ic. Hibbing, Minn.: Frank Hitti in Henry Delles. Huntington, Ark.: Karel Petrich. Imperial Pa.: Ig. Murschek. Indianapolis, Ind.: J. Markich. Irwin in Wendel, Pa.: Louis Bric. Jenny Lind, Ark.: Frank Gorenc. Jeanston City, Ill.: John Slivnik, Louis Bric, box 183. Johnstown, Pa.: Math. Gabrenja, Jacob Kocyan, 409 Ohl St.; Bern. Dobilkar, 803 W. Raym St. Kenosha, Wis.: Frank Zerovec, 22 Howland ave.

V Pihlarjevem kevdru.

Lub redahter! 1. dec. 1913. Prau fajm jesensk dan je biu, k' sm sou dol po šikaskih gasah, d' b' biu slišou Toneta pridgat. Glih tku lušn je sonec sjau, kuker takrat, k' sva s Tonetam lovila čipe na lblankem marost in sva ezuala ta grenega iz ta velke zaurpunaree in št' dirala, k'ku b' blu lušn na svet, češ bla mi dva sina od tistga bogatga juda, k' sa mu rekl Rotšild. Tone je tskrat reku: "Vidiš Jaka, kar v ut b' ležala, zrav'n b' imela ta prekajen špeh, ta grenega, čipe b' pa lovila kar brez vabljenkov." - Jez sm pa odgovuru: "Tone, zate je vse glih, š' s' sin od ta bogatga juda al pa nis. Ti se že taega antvrha učiš, d' boš sam l'udi vleku. Mal boš roka stegnu, pa zgovuru par besed k't cupr'n'k, pa t' bo gnar kar na k'p letu."

Lub redahter, glih tula sm tuhtou v svoj'm frstodkov'm, pa sm stavu pred Tonetov'm brkštamtam. L'di sa od vah strani not lezl, kukr d' b' not cekine talal. Pomešou sm se med l'di in sm not stopu in ostou za vrat'm, d' b' se me Tone preveč ne ustrašu, k' b' me zagledau. Tone je že not biu in sukou na vse strani, k't peteln na streh. Kumej sm not biu in se ustou pa vrata, d' b' lože poslušou Toneta, je pa k men stopu en sitnež in m' je pod nus pomolu pušca. Jez sm s' pa prec mislu, mene ne boš, pa sm odtrgou knof pr hlača in ga tku not vrgu, da je zarapatol, kukr, d' b' biu cekin vrgu na pudl. "Bah-lonej," me je reku tist sitnež, da je spet drugmu pomolu pušca pod brada. No, jez sm pa mislu, tu bo Tone klev, k' bo zagledou tist knof, z nim pa boda usi cekmaštri delal kisle ksihte, k' boda spoznal, d' jh je spet eden prou fajm potegnu.

K' sm tula študirou, je pa Tone začeu govort. Najpred jm je šunkne namalov, potlej prešičeva prata, potice, pečene purmane, ta najb' fajm vin in šnops. Al malou ni na platu ali na zid. Gor je kazu v oblake in je reku, d' je gor ta velka miza, d' boda vse dobil, č' bodo pridn in nem nosil gnar, d' bo že on potem preskrbu ainitrskarta, d' se bodo lohke pešal s šnelagum.

Lub redahter b' biu ti vidu, kuk sa bl' d'je vesel. Pozabil sa nas vs trpljenje na tem svet in sa misl' l, d' sa že na oheet nad oblakm. K' je Tone vidu, d' jh je vornj panou, je pa začeu govort o tist veselie, na- kter jih je nakresou za orglee. Pr tem je pa mene zagledou in m' je namežiknu z očesam. Jez sm' prec zastoupa, d' nej bom tih in poslušam, k'ku jih bo farbou. Tone je reku: Pogledite v tem pregrešnem mest, k' mu prvaja Šikaga, k' je glih tak k't Sodoma in Gomora, izhajaja trije slovensk socialistični list. Redahterji teh listov so usi v službi satana, pa se ne boje h-a in briča, še mn pa nas, k' nisma v negov služb. Kukor b' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na veselie, pa povejte, d' sm vas le božau, kr ste velik gnarja nabral za orglee, d' je tist biu pjan socialist, k' use dop' l' vid, k' ti zvedel, d' sm jez na zadn veselie potrkavou po bučah tistih, k' sa naj več gnarja nabral in se z mana kregal zav' l orgl, ker sa bli podšuntan od redaterjuj socialističnih kranšk cajtng, služabnikov satana, b' nas use fotografiral in not v cajtnge djal. Zato za morte usi movčat. Č' vas bo kdu vprašou, če vas sm bir-mou na

DOBRODELNI PLES.

... in beda raste. — Zima je okrutna, in dela ni; a siromakov trop z otroci, ženami zmrzuje, strada ... in vsako uro se odpira grob.

Debela plast snega pokriva zemljo in vedno več ga siplje siv oblak. A nekaj tajnega se meša s snegom — skrivnost usodna napolnjuje zrak ...

Ko da bi plavale po zimskem vzduhu prikazni čudovite, ki groze, iztegujejo nevidni svoj kazalec. Zemljanom z novim, hujšim zlom prete...

Nad mestom begajo pošastne sence, šepet po gosti megli plava tih ... ko da bi jokale se bolne niše, ko da šuštel bi pogubljenec vzdih.

In nekaj čudnega se v srca vleže, v ponosna srca rajskega sveta, kjer zima izpreminja le zabave in kjer ni najti nizkega gorja.

Sočutje se je v dušah obudilo usmiljenje se vzpelo v sreih dan ... Saj vidio, kako zmrzuje raja — te tuje bede jih je skoraj sram.

Sešel se žen je vence plemenitih: to dječji stah a to visok naslov, prvakov naroda soproge svitile, a poleg njih trop dražestnih evetov.

In vse so složne: treba je pomoči. Ubogo ljudstvo! Beda mu je gost. Usmiliti trpinov se mrjočih je nam, ki smo srečnejši, res dolžnost.

Usmiljenje evete v teh mekih sreih in mnoga solza sveti se v očeh ... oh, saj bi plakal spričo take groze brezčutni les in kamen tam na tleh.

Raz srce jim je padlo težko breme in ginjene so segle si v roke, ko so sklenile da v korist ubožcev zabavo dobrodelno prirede.

Večer teman je širno velemesto povil v skrivnostno neprozoren mrak. Po ulicah brjilo medle luči, snežinke goste padajo na tlak.

Turoben je večer, prav kot bi nekaj mrtvaškega napolnevalo vzduh: turoben dvakrat siromakom bednim, ki ne vedo, kaj je vsakdanji kruh.

Temina pa ne sega tja v dvorano, kjer tisoč lučič čarovno žari, kjer godba svira, kjer duhte evetlice, kjer kupa radosti šumi, kipi.

Šeherezadin svet je tu obnovljen, tu pravljite zlatih oresničen čar: z narave in umetnosti bogastvom družni se tu lepote mladi žar.

Zlato, srebro, smaragd, diamanti, baržun in mramor, barve luč in vonj labodji vrati, prsa, evetna lica — Atene tu je, Apolona tron.

In tu kraljuje blažena ljubezen, plamena tukaj vtripljejo srca: življenje, oj življenje tukaj polje in nihče ne pregleda ga do dna.

A v sreči vse so roke darežljive — odpirajo se mošnje in roke; vesela družba pleše, da oblaži trpinom vsaj najgroznejše gorje.

Oj, mnogi siromak bo jutri srečen in hvalil bo dobrotnike glasno. Oko premnogo, zdaj od boli rosno, bo jutri od hvaležnosti solzno.

Oj blagi čut! Usmiljenje nebeško — kako oplemenjuješ vsa srca! Radost čistejša napolnjuje duše, kjer ogenj tvoj visoko plapolja ...

A čuj! Kaj to? ... V glasove plesne godbe se meša čuden, nedoločen šum; od ulice se čuje sem teptanje, korakanju podobno vojnih trum.

Kaj to pomeni? Kaj se ljudstvo zbira? Čemu doni po mestu plat zvona? ... In tukaj ... ravno tukaj, pred palačo? ... Kako ta lačna truma sem zija!

Mojže in žene, tu in tam otroci — v očeh sovraštvo, na obrazih glad — obsevajo jih baklje temno rdeče, obseva plamen ves ta grozni jad.

In votel glas nadvlada to šumenje: — Gospoda, krasno! Ljubite nas res! ... Sramote smo že dovolj navžili — prišel je čas drugačen zdaj bo ples!

Usmiljenje obuja naša beda! Zabavate se, plešete za nas in z miloščino sramotite revo, ki strada, mre, zmrzuje radi vas!

Zahtevali smo kruba, dela, prava! — Beraški dar ponuja nam vi. Povod za rahločutne veselice, naslov za ples in šalo smo vam mi.

Oj, nam pa je dovolj te krute šale, dovolj sramote za neznanjski jad ... Ne milosti — pravice smo iskali, krivice zdaj zori krvavi sad ...

Na ulici narašča množ uporna, iz lin glasneje bije plat zvona, dviguje se, divja vihar grozoten in lačen plamen šviga do neba.

Od trga sem hite vojaške čete — trepet tam gori, tukaj šum, nemir in srast se dviga, kri kipi po žilah — odprt strastem nebrzdanim je vir.

Tu kliči, kletve, krik in šum viharen, a tam komande ostri, rezki glas — Besede ni mogoče razumeti, besneče vre upora divji kvas.

Zdaj počni strel — kak votlo se razlega! In kri rdeča barva blatni tlak. Krvavi krst vstaja je sprejela, rohnenje strašno pretresuje zrak.

Ne pleše več usmiljenje tam gori — Pošasti plamen sveti skozi noč. Na ulici divja strahotna bitka, v goreči hiši kličejo pomoč.

A nihče se ne zmeni za plesalce, obraviti ima vsakdo s seboj — le plat zvona tam pretresljivo stoče, a v plamen kaplje tu krvavi znoj ...

Ethin Kristan

POZOR ROJAKI!

Ako želite sebi in svoji družini boljše življenje in brezskrbno bodočnost, ne ukvarjajte se po zaduljih tovarnah in nevarnih rudokopih dokler Vaše zdravje še ni popolnoma pokvarjeno. Pridite v zdravo in prosto naravo in kupite si kos dobre in rodovitno zemlje katera rodi vse iste pridelke kod v starem kraju in kjer se Vaše delo stotero isplača.

Vprašanje je, kam se obrniti in kje kupiti, kajti zemljiških agentov je veliko in vsak svoje hvale. Veliko hvale in upitja navadno ni veliko prida, radi tega ne trajte denarja in časa po takih krajih. Pridite naravnost v zdrav in prijazen kraj Wausaukee, Wisconsin kjer se vam nudijo vse ugodnosti ki jih potrebujete kod po velikih mestih, kjer je dobra in rodovitna zemlja zdrava in čista voda, vedno dovolj vode, zdrav in ugodno podnebje ter klima. Vedno dober trg in izvrstna železniška zveza glavne proge z vsemi večjimi mesti.

Tukaj ni treba zemlje in kraja hvaliti, kor ista se sama hvali in se lahko sami na lastne oči pri farmerjih in rojakih o vsem tem prepričate. Cene zemlji so nizke, kupni pogoji prav lahki, vožnje otroške se vam v slučajju nakupa vrnejo, potrežba je solidna in poštena o kateri se je v zadnjih par mesecih nad 80 rojakov prepričalo ki so tukaj svet kupili, kar vam je lahko jasen dokaz da je to resnič in da imamo tukaj to kar iščete in potrebujete. Pridite toraj naravnost v Wausaukee, Wis. kjer še vedno lahko kupite dobro in rodovitno zemljo v središču nove in jako hitro se razvijajoče slovenske farmerske naselbine. Ko dospete sem, pridite naravnost v moj urad, ki se nahaja nasproti železniške postaje in prepričani smete biti, da Vas bomo dobro in pošteno postregel ter da bodete z vsem popolnoma zadovoljni kakor so vsi rojaki ki so se zaupno do mene obrnili. Ako želite kake nadaljnja pojasnila pišite mi naravnost na sledeči naslov.

A. Mantel,
L. Box 221.

(Advertisement)

Staremu prijatelju, ki se je v dolgih letih izkazal, je treba ohraniti zvestobo. Kdor trpi za nadležnim prehladom, naj ne poskuša vsa mogoča in nemogoča sredstva, ampak naj si preskrbi takoj pristni "Pain Expeller". Naj se drgne z njim krepko po vratu, prsih ter stopalih in takoj bo dobro. Pain Expeller se lahko dobi v Ameriki po vseh lekarnah za 25 centov steklenice. Treba pa je paziti, da se dobi pristnega z varstveno znamko s sidrom.

(Adv.)

NEBO CIGARETTES

10 FOR 5c

So najboljše iz med vseh
Pristne - fine - Zadovoljive
Izvredno kajenje s posebnostjo nasladi

POTOVANJE V STARO DOMOVINO POTOM

Kasparjeve Državne Banke

je najceneje in najbolj sigurno.

Naša parobrodna poslovica je največja na Zapadu in ima vse najboljše oceanske črte (linije). Sifkarte prodajamo po kompanijskih cenah.

POŠILJAMO DENAR V VSE DELE SVETA. CENEJE KOT POŠTA

Kaspar Državna Banka kupuje in prodaja in zamenjuje denar vseh držav sveta. — Pri Kasparjevi Državni Banki se izplača za K5 \$1, brez odbitka. — Največja Slovanska Banka v Ameriki. — Daje 3% obresti. — Slovenci postreženi v slovenskem jeziku. — Banka ima \$5,318,821.65 premoženja.

KASPAR DRŽAVNA BANKA, 1900 Blue Island Ave., CHICAGO, ILLINOIS

CLEVELANDČANI POZOR!

Belaj & Močnik

6205 ST. CLAIR AVE., CLEVELAND, OHIO.

KROJAČA IN TRGOVCA, priporočava svojo moderno trgovino z vsako-vrstno moško opravo.

Izdelujeva obleke po najnovejši modli.

Ameriška Državna Banka

1825-1827 Blue Island Avenue

vogal Loomis ulice

Chicago.

VLOŽENA GLAVNICA \$1,900,000.00

JAN KAREL,
PREDESDNIK.

J. F. ŠTEPINA
BLAGAJNIK

Naše podjetje je pod nadzorom "Clearing House" šikaskih bank, torej je denar popolnoma sigurno naložen. Ta banka prevzema tudi vlogo poštne hranilnice Zdr. držav. Zvršuje tudi denarni promet S. N. F. J. Uradne ure od 8:30 dopoldne do 5:30 popoldne; v soboto je banka odprta do 9 ure zvečer; v nedeljo od 9 ure dopoldne do 12 ure dopoldne. Denar vložen v našo banko nosi tri procenta. Bodite uverjeni, da je pri nas denar naložen varno in dobičkonosno.

Nasolniska družba "Ilirija"

Tem potom si usojamo naznanjati vsim rojakom ki se zanimajo za poljedelstvo da smo prevzeli v najrodovitnejšem delu države Wisconsin v bližini industrijskega mesta Merrill ki je oddaljeno dvesto milj od Milwaukee zemljo, na kateri se je ustanovila nova slovenska naselbina. Prostor leži v sredini krasno obdelanih farm ki kažejo bogatstvo posestnikov. Svet leži med tremi državnimi cestami in tri do štiri milje dalje se nahajajo stare naselbine s trgovinami, šolami in tudi parnimi žagami, ki kupujejo ves les, katerega naseljenci na svojem zemljišču posekajo. Železnica je dve milji oddaljena in zvozi za male stroške ves mali les v mesto Merrill za tovarne ki izdelujejo papir. Kedor kupi farne tukaj, ima to prednost da se lahko živi iz tega kar dobi za les in da mu da lastnik zemlje skoz zimske mesece delo v tovarnah v mestu, katerih je 16 ali pa v tri milje oddaljeni parni žagi. Kedor je sedaj brez dela v mestih in se misli naseliti na farne naj stori to sedaj da mu ne bo potreba ostati brezposeln celo zimo. Do sedaj so se tam naselile 4 družine, katere žive na tem deluže po eno do tri leta. V pomoč jim je kakor se izražajo to, ker je priložnost za delo dobiti vedno odprta in ker vsak kos lesa brez truda prodajo ako ne v žago pa v papirnice; nadalje tudi sirarna katero so si postavili farmerji, kamor prodajajo mleko. Vsakemu, kateri ne najde vse kakor tukaj popisano, se povrnejo vsi stroški ako pride gledati. Za pričetek se tukaj potrebuje polovico manj denarja kakor drugod in lastnik zemlje kakor tudi podpisana družba stori vse da olajša delo in stanje kupevc. Cena akra je od \$16 do \$18. Kedor se misli naseliti na farne naj se takoj oglasi, ker ta priložnost bo le še malo časa. Pišite po pojasnilo takoj.

Na ILIRIJA COLONIZATION CO., 908 Michigan ave., Sheboygan, Wis. (Advert.) Frank Novak, upravitelj.

Za \$300.00 kupite veliko posestvo na Blue Isl. ave. blizu McCormikove tovarne. Posestvo mora biti prodano v kratkem; ima 5 stanovanj za oddajo. Ostala svota se splačuje mesečno na lahke termine. Celo posestvo se splačuje samo. Oglasite se pri Karel J. Hruba, 1322 W. 18. cesta, Chicago, Ill. (Advertisement.)

BELL PHONE 1318-J FISK
MATIJA SKENDER
SLOVENSKI JAVNI NOTAR
ZA AMERIKO IN STARI KRAJ
5227 Butler St. Pittsburgh, Pa.

SLOVENSKI SALOON
LOUIS BEWITZ,
198 — 1st Ave., Milwaukee, Wis.
Izborna pijača, izvrstna postrežba.
Vsakdo uljudno sprejet.

JOE POLOVICH
do danes najmodernejši
KROJAČ
dela obleke finih krojev po zelo zmernih cenah. Obleke zlika takoj sproti med tem, ko vi čakate.
3129 Broadway, St. Louis, Mo.

I. STRAUB URAR
1010 W. 18th St. Chicago, Ill.
Ima vsako salogo ar, vortice, premov in drugih dragotin. Izvršuje vsi vsakovrstna popravila v tej stroki po sebi niaki ceni.

Nered v prebavi

Da se ohranimo v dobrem zdravju, ne smemo dovoliti nobenega nerada v naši prebavi, ker to je vedno znak kake bolezni, ki zadene celo telo ali pa samo nekatere organe. Brez pravičnega življenja in pravilne prebave, ni življenja. In ravno radi tega je potrebno in jako važno, da imamo pri rokah tako zdravilo, katero bo v slučaju nerada v prebavi dalo takojšnjo pomoč. V takih slučajih lahko vsakemu priporočamo dobro znano, zanesljivo in hitro delujoče

Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino.

To izvrstno zdravilo bo izčistilo prebavni sistem popolnoma, ne da bi povzročilo kako grizavico ali druge težkoče; isto bo povečalo apetit, dalo moč črevam in odstranilo zaprtje in vse težkoče združene s tem. To vino naj bi se rabilo kadarkoli se slabo počutite.

Imejte to Zdravilo vedno v hiši in ga rabite za
zaprtje,
glavobol,
bolečine v drobu,
slabost,
nervoznost,
slabo prebavo,
zguba apetita,
zlatence,
slabosti po obedu.

Nikar ne odlašajte radi tega, ker si morda mislite, da bo ta stvar sama od sebe odšla. Ako se pravilno ne zdravite, bodo ti neredi vedno oslabele organe. — Najboljše zdravilo v vseh takih slučajih je

Trinerjevo ameriško zdravilno grenko vino.
V lekarnah. Ne sprejemajte ponaredkov.

JOS. TRINER
Vvaževalec in Izvaževalc.
1333-1339 So. Ashland Ave. Chicago, Ill.

Največja slovanska tiskarna v Ameriki je

Narodna Tiskarna

2146-50 Blue Island Avenue, Chicago, Ill.

Mi tiskamo v Slovenskem, Hrvaškem, Slovaškem, Češkem Poljskem, kakor tudi v Angleškem in Nemškem jeziku. Naša posebnost so tiskovine za društvo in trgovce. "GLASILO" in "PROLETAREC" se tiskata v naši tiskarni :- :- :-

Edini slovenski pogrebnik

MARTIN BARETINČIČ

324 BROAD STREET TEL. 1475 JOHNSTOWN, PA.

Conemaugh Deposit Bank

54 MAIN STR. CONEMAUGH, PA.

Vložena glavnica \$50,000.00.

Na hranilne uloge plačamo 4% obresti

S. D. P. Z. ima svoje novce v tej banki. :- :- :-

CYRUS W. DAVIS, W. E. WISSINGER
predsednik. bla ajnik.

Pozor slovenski gostilničarji!

Moja trdka je prva in edina slovenska samostojna v Ameriki, ki importira žganje naravnost iz Kranjskega. Poskusite en zaboj 12 steklenic, od vsakega 3 steklenice brinjevega, slivovega, trpinjevega in grenko vino. Zagotovim vam, da boste zadovolni. Dokaz je, da v osmih letih nisem nobenega odjemalca izgubil na tej pijači. Prodajem nekoliko ceneje kot katera druga trdka, ker ne plačujem dražih agentov, Prodajem samo na debelo. A. HORVAT, 600 N. Chicago, St., Joliet, Ill.